

HRVATSKI VOJNIK

Broj 33. Godina II. 13. svibnja 2005. www.hrvatski-vojn timer.hr BESPLATNI PRIMJERAK

© 2005 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • USA 2,00 • CHF 3,50 • SIT 430,00 • SEK 17,00 • NOK 17,00 • DKK 15,50 • GBP 1,30

Razgovor

Vladimir Koroman, glavni ravnatelj Brodarskog instituta

Vratili smo ugled Institutu

PRINTED IN CROATIA
ISSN 1330 - 500X

Obilježavanje 60. obljetnice pobjede nad nacizmom

Spektakularna vojna parada u Moskvi

Više od 7000 aktivnih pripadnika ruske vojske i 2500 veterana pobjedničke koalicije sudjelovalo je u ponedjeljak, 9. svibnja, u velikoj vojnoj paradi na Crvenom trgu u središtu Moskve, gdje je održana središnja svečanost obilježavanja 60. obljetnice završetka najvećeg svjetskog sukoba u povijesti ljudske civilizacije. Veterani su središtem Moskve voženi u vojnim kamionima i u 130 posebno za tu prigodu izrađenih golemih automobila ZIL, kabriolet verzija, kojima su se koristili najviši sovjetski partijski dužnosnici, kao što su Leonid Brežnjev i Jurij Andropov. Spektakl, čija je cijena tajna, no, sigurno se radi o desecima milijuna eura, pratilo je uživo pedesetak šefova država i Kofi Annan, a među njima i hrvatski predsjednik Stipe Mesić. Naravno, u skladu s političkom elitom koja se skupila u Moskvi i kojoj je domaćin bio ruski predsjednik Vladimir Putin, mjere sigurnosti bile su iznimno velike, a uz činjenicu da su policijske snage danima prije same svečanosti osiguravale ulice oko glavnog moskovskog trga i vrlo rano potpuno zatvorile taj prostor za Moskovljane i turiste, kažimo

Odlikovanje za hrvatskog Predsjednika

Hrvatski predsjednik Stipe Mesić doputovao je u nedjelju u Moskvu na proslavu 60. godišnjice pobjede nad fašizmom. Hrvatski Predsjednik iskoristio je prigodu i uručio Odličje kneza Branimira s ogrlicom Valentini Terješkovoj, prvoj ženi astronautkinji u povijesti za njezine zasluge u unapređivanju odnosa između Rusije i Hrvatske, kao i za promoviranje RH u Rusiji.

Dan kasnije hrvatski je Predsjednik primio od ruskog predsjednika Vladimira Putina jubilarnu medalju u povodu 60. obljetnice pobjede nad fašizmom, zajedno s još nekolicinom svjetskih dužnosnika. Tim je odlikovanjem ruski predsjednik na primanju nakon vojne parade odlikovao svjetske dužnosnike koji su aktivno sudjelovali u II. svjetskom ratu.

i da je svečanost osiguravalo više od 35 000 policajaca i četrdesetak vojnih aviona i helikoptera.

Ono što su Rusi pripremili u Moskvi dosad je najglamurnije obilježavanje završetka II. svjetskog rata, čak glamurnije i veće od obilježavanja 50. obljetnice, jer je tada u Čečeniji bjesnio rat i svi događaji oko obilježavanja obljetnice bili su u sjeni krvavog sukoba ruskih vojnika i čečenskih gerilaca. Vojna parada počela je u 10 sati ujutro po lokalnom vremenu, baš kao što je počela i parada 7. studenoga 1941., na godišnjicu Oktobarske revolucije, s koje su ruski vojnici izravno otišli na bojište, jer su Nijemci bili blizu Moskve.

Nakon parade visoki gosti i Vladimir Putin položili su vijenac na spomenik Neznamom junaku podno južnih zidina Kremlja, u Aleksandrovskom vrtu, gdje se nalaze spomenik i Vječna vatra.

Dan prije diljem svijeta obilježena je 60. obljetnica završetka II. svjetskog rata, a osobito svečana bila su obilježavanja u Njemačkoj, Češkoj, Slovačkoj, Francuskoj i Velikoj Britaniji.

Priredio Neven MILADIN

TJEDNIK MINISTARSTVA OBRANE

**HRVATSKI
VOJNIK**

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović

(zeljko.stipanovic@morh.hr)

Zamjenik glavnog urednika: Vesna Pintarić

(vesna.pintaric@morh.hr)

Zamjenik glavnog urednika za Internet:

Toma Vlašić (toma.vlasic@morh.hr)

Izvršni urednik: Mario Galić

(mario.galic@morh.hr)

Urednici rubrika: Marija Alvir

(marija.alvir@morh.hr), Domagoj Vlahović

Novinari: Leida Parlov, Milenka Pervan Stipić,

Fotografi: Tomislav Brandt, Davor Kirin,

Dubravko Kovač

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)

(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morh.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo

tel: 4568-041

Redaktor: Danica Pajić

Lektor: Lidija Bogišić

Korektor: Gordana Jelavić

Marketing i financije: Igor Vitanović

tel: 4568-699;

fax: 4551-852

Pretplata:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb

(za: Služba za odnose s javnošću i informira-

nje), devizni račun u Zagrebačkoj banci

30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.,

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:

Služba za odnose s javnošću i informiranje),

žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj

165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pret-

platnike da nakon uplate kopiju uplatnice

pošalju na adresu TISAK trgovačko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

AKD Tisak:

AKD Agencija za komercijalnu

djelatnost d.o.o., Zagreb, Savska 31

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.

252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojniki.hr>E-mail: hvojnik@morh.hr

Naklada: 6000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2005.Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH

IZ SADRŽAJA

**Vladimir Koroman, glavni
ravnatelj Brodarskog
instituta**

Među najvećim je projektima na kojima trenutačno radimo za potrebe Ministarstva obrane izrada studije naoružanja za borbeno oklopno vozilo (BOV). U tijeku su i radovi na malom protuminskom brodu...

Strana 4

Trodnevni posjet Ministarstvu obrane Republike Češke

Tročlano izaslanstvo MORH-a u kojem su bili predstavnici Službe za odnose s javnošću i informiranje boravilo je u trodnevnom posjetu srodnoj službi češkog MO-a u Pragu. Bila je to prigoda za stjecanje nekih novih iskustava i vrijednih informacija o ustroju i aktivnostima češke vojske...

Strana 12

**Pješački vod HKoV-a priprema se za odlazak
na obuku u Nacionalnu gardu Minnesota**

Očekuje se da će američki vojnici tijekom zajedničke vježbe primijeniti iskustva iz lekcija naučenih u misijama na Bliskom istoku, prije svega u Iraku, dok bi u toj razmjeni hrvatski vojnici američkim kolegama mogli ponuditi dragocjena iskustva iz Domovinskog rata

Strana 15

Radari lakši od zraka

Kombinacija balona i radara dokazala se kao jeftina i učinkovita opcija za osiguravanje nadzora kopna, mora i zraka

Strana 22

Naslovnici snimio Tomislav BRANDT

Vladimir Koroman

glavni ravnatelj

Brodarskog instituta

- **tijekom Domovinskog rata** Institut je za potrebe HV-a napravio više od 80 projekata
- **trenutačno najveći projekt** je izrada studije naoružanja za BOV
- **u tijeku su radovi** na malom protuminskom brodu koji bi trebao biti gotov do sredine 2006.

Vratili smo ugled Institutu

Među najvećim je projektima na kojima trenutačno radimo za potrebe Ministarstva obrane izrada studije naoružanja za borbeno oklopno vozilo (BOV), što je važan projekt ne samo za Hrvatsku vojsku nego i za hrvatsko gospodarstvo u cjelini. U tijeku su i radovi na malom protuminskom brodu. Ugovorom je predviđeno da svi radovi na malom protuminskom brodu budu gotovi do sredine iduće godine

Leida PARLOV,
snimio Mario GALIĆ

Posljednje dvije godine suradnja s MORH-om ponovno bilježi rast i namjeru se da će se takav trend i nastaviti, te da će Hrvatska vojska i u budućnosti imati sve veće potrebe za našim specifičnim znanjima. Osobito nam je drago da se imidž Instituta u MORH-u promijenio, i to najbolje, te nam se čini da je nakon dužeg razdoblja Institut ponovno prepoznat kao vrlo važna institucija za MORH

Brodarski institut ove godine obilježava 57 godina svog postojanja. Istina nije riječ o okrugloj obljetnici, ali ona ipak mnogo govori o važnosti tog jedin-stvenog instituta u Hrvatskoj. Osnovan je 1948. godine, i to isključivo kao institut za projektiranje i gradnju vojnih brodova, ponajprije brzih i brodova specijalne namjene, te za gradnju sve mornaričke opreme i naoružanja, s kapacitetima za brodsku hidrodinamiku, ispitivanje otpora brodske propulzije, upravljivosti i pomorstvenosti. Sve svoje kapacitete Institut je 15. rujna 1991. stavio na raspolaganje Vladi RH, a tijekom Domovinskog rata najviše je radio za potrebe Hrvatske vojske. Od 1992. godine Institut djeluje kao društvo s ograničenom odgovornošću u vlasništvu Vlade Republike Hrvatske, a Skupštinu Instituta čine predstavnici Ministarstva obrane, Ministarstva znanosti i Ministarstva gospodarstva. Kako bismo vas upoznali s radom i razvojem Brodarskog instituta, koji je s vremenom svoja znanja transferirao i na druga znanstvena područja te danas ponovno može biti ravnopravan partner u obrani, znanosti i gospodarstvu, razgovarali smo s prof. dr. sc. Vladimirom Koromanom, koji je na mjesto glavnog ravnatelja došao prije nešto više od godinu dana, a u Institutu radi već više od trideset godina. Prof. Koroman je i sam bio časnik HV-a (danas je brigadir u pričuvu) i prvi čovjek Odjela

za studij i razvoj Hrvatske vojske, koji je djelovao pri Institutu od 1991. do 1996. godine.

Zašto je Brodarski institut smješten u Zagrebu, a ne u Splitu, Rijeci ili nekom drugom gradu na obali?

To je jako zanimljivo pitanje koje se često postavlja, a odgovor je vrlo jednostavan. Glavni razlog su bili kadrovi. U trenutku osnivanja Instituta bilo je malo inženjera brodogradnje i oni su uglavnom bili u Zagrebu, a uz to bila je važna i vezanost uz neko znanstveno središte. Inače to nije neuobičajeno, jer su i u nekim drugim zemljama takvi instituti osnovani u gradovima koji nisu na moru, primjerice u Beču. Zanimljivo je, recimo, da su se kod nas ispitivanja prvih modela, još prije nego je Institut osnovan, obavljala na jezeru u Gorskom kotaru.

Iako je Vaša temeljna djelatnost brodogradnja, s vremenom ste počeli transferirati znanja i na druga znanstvena područja?

Kako su se potrebe Hrvatske vojske smanjivale, a naši kapaciteti su bili preveliki, počeli smo transferirati znanje. Vojna znanja koja smo stekli na plovnim objektima, u mornarici i sustavima naoružanja transferirali smo u različite industrijske grane. Znanja iz područja upravljivosti podmorni-

cama transferirali smo u područje upravljanja u energetici. Tako smo izravno već prije 10-12 godina za potrebe HEP-a radili sustav upravljanja za hidroelektrane. Drugo veliko područje je projektiranje sustava ventilacije i zaštite od požara u tunelima. Sustavi ventilacije i protupožarne zaštite za sve tunele u RH projektirani su u Brodarskom institutu. Znanje smo transferirali iz područja hidroakustike u područje zaštite od buke, tako da radimo za potrebe Hrvatskih cesta i Hrvatskih autocesta, a radimo i projekt za koridor V5. Prošle godine je samo 17% prihoda bilo iz naše osnovne djelatnosti, dok su svi ostali prihodi bili izvan brodogradnje.

Je li do takve promjene u poslovnoj politici došlo zbog trenutnog stanja u hrvatskoj brodogradnji ili je razlog tome negdje drugdje?

Dijelom da, ali to nije bilo presudno. U hrvatskoj brodogradnji, kao i oduvijek, pokrивamo područje hidrodinamike, upravljanosti, pomorstvenosti, kavitaciju, ali naši su kapaciteti daleko premašili potrebe brodogradnje. Što se tiče brodogradnje pokušavamo vidjeti koje djelatnosti možemo unaprijediti i pronaći neka nova, trajnija rješenja. Mogli bismo to vrlo jednostavno reći - pokušavamo raditi brodove s više znanja i domaćih proizvoda.

Suradnja s Ministarstvom obrane započela je još tijekom Domovinskog rata?!

Da, tijekom Domovinskog rata Institut je najviše radio za potrebe Hrvatske vojske. Tako smo za potrebe naoružanja Hrvatske vojske napravili više od 80 projekata. Među najvažnijim projektima izdvojio bih prve samovozne minobacače (minobacače na kotačima), što je tada sigurno bilo jedinstveno rješenje u svijetu, i svakako raketne sustave MOL. S vremenom se suradnja smanjivala, a najmanje se radilo 2002. i 2003. godine.

Kako biste ocijenili sadašnju suradnju s MORH-om?

Nakon nekoliko godina stagnacije, posljednje dvije godine suradnja s Ministarstvom obrane ponovno bilježi rast i nadamo se da će se takav trend i nastaviti, te da će Hrvatska vojska i u buduću imati sve veće potrebe za našim specifičnim znanjima. Iako nam je važan financijski učinak, ono što nam je osobito drago jest to da se imidž Instituta u MORH-u promijenio, i to nabolje, i te nam se čini da je nakon dužeg razdoblja Institut ponovno prepoznat kao vrlo važna institucija za MORH. Uzajamni

kontakti su mnogo češći, poziva nas se na sastanke i prezentacije a traži se i naše mišljenje, što dosta dugo nije bio slučaj. Ministarstvo obrane shvaća da je i ono naš vlasnik i sad se prema nama tako i odnosi.

Na kojim projektima trenutno radite za Ministarstvo obrane?

Među najvećim projektima na kojima trenutno radimo jest izrada studije naoružanja za borbeno oklopno vozilo (BOV), što je važan projekt ne samo za Hrvatsku vojsku nego i za hrvatsko gospodarstvo u cjelini. Studija je u prvom dijelu pri kraju. Napravljen je golemi posao, ali mislim da na tom projektu tek predstoje radovi. Naravno, odluke o daljnjim poslovima su u nadležnosti MORH-a. U tijeku su i radovi na malom protuminskom brodu. Ugovorom je predviđeno da svi radovi na malom protuminskom brodu budu gotovi do sredine iduće godine, kada bi se trebala obaviti primopredaja, a nakon toga bi trebala uslijediti prototipna ispitivanja. Za sada se svi radovi odvijaju po planu i predviđenom programu.

Velike mogućnosti suradnje s MORH-om

Nedavno je Brodarski institut posjetio ministar obrane a Vi ste tada predložili i neke nove oblike suradnje. Možete li nam reći nešto više o tome?

Da. Suradnja Brodarskog instituta i MORH-a mogla bi se proširiti i uz usluge projektiranja mogla bi obuhvatiti i održavanje i modernizaciju sredstava. Uskoro bi se trebao potpisati i okvirni ugovor o održavanju i modernizaciji, i to ponajprije brodova, a moglo bi se surađivati i na području kopnene vojske i zrakoplovstva. Dobra suradnja se može uspostaviti i na edukaciji kadrova, i to na više razina. Jedna od mogućnosti jest da stručnjaci iz MORH-a rade zajedno s nama na našim zajedničkim projektima, a druga razina suradnje je ona znanstvena. Naime, naši djelatnici su i sveučilišni profesori, tako da se djelatnicima Ministarstva može omogućiti da

Suradnja Brodarskog instituta i MORH-a mogla bi se proširiti i uz usluge projektiranja mogla bi obuhvatiti i održavanje i modernizaciju sredstava.
Uskoro bi se trebao potpisati i okvirni ugovor o održavanju i modernizaciji, i to ponajprije brodova, a moglo bi se surađivati i na području kopnene vojske i zrakoplovstva. Dobra suradnja se može uspostaviti

i na edukaciji kadrova, i to na više razina

u Institutu dobiju teme za izradu disertacija, a takva bi znanstvena suradnja MORH-a i Brodarskog instituta koristila svima, jer bi se uvelike podigla znanstvena razina. Uz to, naravno, može se razvijati i stručna suradnja, tako da kadrovi iz MORH-a dođu u Institut na specijalizaciju iz područja naoružanja, elektronike, motora i sl.

Osim s MORH-om surađujete i s drugim ministarstvima?

Da. Dosta radimo s Ministarstvom gospodarstva, i to osobito u području ekologije, a uz studiju iz područja zaštite okoliša radimo i na projektima obnovljivih izvora energije, te na sustavima upravljanja hidroelektrana. S Ministarstvom znanosti imamo više ugovorenih znanstvenih i tehnoloških projekata.

Vlasnik Brodarskog instituta je Vlada RH ali vi ste d.o.o. i posluje tržišno. Koje su prednosti, a koji nedostaci takve vlasničke strukture i u kolikoj mjeri ona utječe na formiranje poslovne politike?

Iako je naš vlasnik Vlada, u potpunosti smo na tržištu i radimo po istim pravilima kao i sve ostale tvrtke. Iđemo na natječaj i nismo ni na koji način privilegirani. Naš vlasnik ne utječe na našu poslovnu politiku, ali traži od nas da posluje u skladu sa zakonskim propisima, da budemo pozitivni i što uspješniji, i to na stručnom, a pogotovo na znanstvenom planu. Bili bismo sretni da imamo što više projekata, a nadamo se da će ih, kako se bude razvijalo naše gospodarstvo, biti sve više.

Svoja znanja i iskustva Institut nudi i na međunarodnom tržištu.

Naši kapaciteti omogućavaju nam izlazak i na međunarodno tržište, iako smo još uvijek primarno orijentirani na domaće. Projekte iz područja hidrodinamike radimo za partnere iz Italije, Francuske i Švedske, a na području energetike ostvarili smo dobre kontakte u Rumunjskoj, nekim dalekoistočnim zemljama, kao i nekim afričkim zemljama.

Koliko Brodarski institut ima zaposlenih i kakva je njihova obrazovna struktura?

U Institutu je trenutačno 165 ljudi.

Stalno obnavljamo naš kadar pa smo tako primjerice lani primili deset mladih ljudi, što je neizbježno, jer novi projekti, nova znanja i nove tehnologije traže nove i mlade ljude. Zapošljavamo i naše stručnjake "povratnike", koji su otišli u inozemstvo, stekli viši znanstveni stupanj i sada se žele vratiti. To nam je osobito važno jer nam je njihovo znanje i međunarodno iskustvo vrlo važno, a preko njih uspostavljamo i održavamo dobre odnose sa srodnim institutima u svijetu.

Ulaganje u ljude i opremu

Koliko ulažete u razvoj znanstvenih kapaciteta i kako održavate infrastrukturno važne objekte?

Primarno želimo dovesti što veći broj znanstvenih novaka, a i svakome tko izrazi želju omogućavamo odlazak na usavršavanje, i to ne samo stručnjacima iz područja tehničkih znanosti već i iz marketinga, financija i sl.

Što se tiče infrastrukturno važnih objekata veliki je problem u području laboratorija za hidrodinamiku. Do sada to uspješno održavamo, ali bilo bi teže ukoliko bi došlo do nekog većeg kvara. Ulažemo i u opremu. Naročito su nam važni softveri i hardveri bez kojih je nemoguće raditi i koji omogućavaju obavljanje istog posla s manje ljudi. Upravo to radimo i ulažemo dodatne napore u pregovore o kreditu svjetske banke.

Kako ocjenjujete suradnju s drugim znanstvenim institucijama?

Jako dobro surađujemo s fakultetima u Splitu, Zagrebu i Rijeci, a kada je riječ o institutima, ostvarili smo iznimno dobru suradnju s Institutom "Ruđer Bošković", s kojim radimo na STP projektu. U Institutu "Ruđer Bošković" primarna je fundamentalna, a kod nas primijenjena znanost, što je dobra spona u stvaranju novih projekata. Kada je riječ o međunarodnoj suradnji, jako smo dobro povezani s institutima u inozemstvu, posebice s Fraunhofer institutima.

Glavni ravnatelj Instituta ste nešto više od godinu dana. Koje ste promjene uveli u rad Instituta i što mislite u čemu ste najuspješniji?

Opće je poznato da je Institut oskudijevao s poslom i da smo u godinu dana uspjeli naći posao za sve naše djelatnosti. Imamo ugovorene poslove sve do polovice sljedeće godine i ono što je jako važno - mislim da smo uspjeli vratiti ugled Institutu, i to zahvaljujući angažmanu svih naših djelatnika. Nakon niza godina u kojima je Institut poslovao s gubicima, prošlu smo poslovnu godinu završili u plusu. Naravno, mora se ići korak po korak. Sljedeći cilj nam je podizanje kvalitete životnog standarda naših zaposlenika.

Gdje vidite Brodarski institut u hrvatskom gospodarstvu?

Mislim da se vidimo u transferu znanja u hrvatskom gospodarstvu u nekoliko područja. Jedno od područja je zaštita okoliša i već imamo jedan odjel mladih stručnjaka koji se time bavi. To je široko područje i imamo nekoliko ugovora za projekte zbrinjavanja otpada. Drugo važno područje jesu obnovljivi izvori energije, i tu imamo kontakte kako s domaćim tako i sa stranim stručnjacima. I jedno od područja na koje se mislimo fokusirati i u kojem možemo, s obzirom na naše iskustvo i profil naših znanstvenika, mnogo napraviti jest borba protiv terorizma, a riječ je o projektima za zaštitu graničnih prijelaza. Naravno, radit će se projekti za koje budemo imali naručitelje. ■

Ministar Rončević u obilasku Brodarskog instituta

snimio T. BRANDT

Svečano otvorena vježba CENCOOP CAX-05

Časnički dom zagrebačke vojarne "Petar Zrinski" 9. je svibnja bio poprište spektakularnog otvorenja međunarodne vježbe CENCOOP CAX-05, kojem su nazočili sudionici vježbe (ne samo vojnici, nego i pripadnici raznih drugih vladinih i nevladinih organizacija), ali i gosti, poput stranih vojnih izaslanika i visokopozicioniranih dužnosnika MORH-a, GS-a i MUP-a.

snimio D. KIRIN

Takvo otvaranje, koje je uključivalo predstavljanje barjaka i intoniranje himni svih zemalja članica CENCOOP-a (Hrvatska, Austrija, Mađarska, Rumunjska, Slovačka, Slovenija, Švicarska), nije začuđujuće s

obzirom na to da je vježba sigurno jedan od najvažnijih ovogodišnjih događaja za hrvatske oružane snage. U njoj je važno pokazati odgovarajuće organizacijske i profesionalne sposobnosti i mogućnosti. Ipak, najvažnije je da se u vježbi pokaže odgovarajuća razina interoperabilnosti unutar međunarodnog stožera bojne koji će u Taktičko-simulacijskom središtu ZIO-a sudjelovati u vježbi. To je is-

taknuo Igor Pokaz, pomoćnik ministra obrane RH te predsjedavajući Upravljačkog vijeća CENCOOP-a, a podsjetimo Hrvatska ove godine predsjedava inicijativom. On je službeno otvorio vježbu primijetivši da se "ovoliko nacionalnih himni uglavnom svira u natjecateljskim prilikama, ali ovaj put to nije slučaj". Ovo nije natjecanje, nego suradnja.

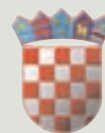
Glavni voditelj vježbe, načelnik stožera HKoV-a brigadni general Dragutin Repinc u svom je govoru, te u kasnijoj izjavi za novinare, ukratko iznio scenarij, ciljeve i okolnosti ove računalno podržane vježbe te samog CENCOOP-a.

Kraj svečanosti opet je bio u znaku Simfonijskog puhačkog orkestra HV-a, koji je izveo dopadljive dionice iz opera Richarda Wagnera i Jakova Gotovca.

Domagoj VLAHOVIĆ

snimio D. KIRIN

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA OBRAMBENU POLITIKU
SLUŽBA ZA NATO
I PARTNERSTVO ZA MIR
raspisuje**

INTERNI NATJEČAJ

za popunu upražnjenih
radnih mjesta

1. Viši stručni savjetnik - časnik u PCC, ustrojbeno mjesto: pukovnik - jedan izvršitelj, mjesto službe: Mons, Kraljevina Belgija

Uvjeti: - VSS - društveni ili tehnički smjer

- zapovjedno i operativno iskustvo
- završena Zapovjedno-stožerna škola
- znanje engleskog jezika
- minimalno 90% ALCPPT
- poželjno iskustvo na poslovima međunarodne vojne suradnje

Očekivano stupanje na dužnost je 1. rujna 2005.

Prijave s dokazima o ispunjavanju navedenih uvjeta potrebno je dostaviti **do 13. svibnja 2005.** na adresu: Ministarstvo obrane, Služba za NATO i Partnerstvo za mir, Zvonimirova 12/II, 10 000 Zagreb ili na e-mail: natomoh.hr

Dodatne informacije mogu se dobiti na telefon **01/4568-750** ili **01/4568-099**

Vojni izaslanik UK u posjetu 93. ZB

U službenom posjetu 93. zrakoplovnoj bazi boravio je vojni izaslanik Ujedinjenog Kraljevstva i Sjeverne Irske pukovnik Mike Rees.

Zapovjednik 93. zrakoplovne baze brigadir Ivan Gulišija upoznao je gosta s temeljnim zadaćama postrojbe i sustavom školovanja hrvatskih vojnih pilota, a razgovaralo se i o hrvatskim iskustvima u vojnom i civilnom letenju, te infrastrukturnim resursima zemuničkog aerodroma.

"Cilj moga posjeta 93. ZB bio je upoznavanje glavne hrvatske baze za obuku pilota. Također sam želio dobiti pot-

puniju sliku o tome što moja zemlja može učiniti u pružanju potpore Hrvatskoj na njezinom putu u članstvo NATO-a. Imao sam prigodu posjetiti i civilni dio te se upoznati s razinom sigurnosnih mjera, kao

snimio M. KARAČIĆ

i infrastrukturnim objektima i vrlo sam zadovoljan onim što sam vidio u Zemunik. Otkrio sam da imate veliku školu za obuku pilota s izvanrednim i modernim zrakoplovima, osim zrakoplova UTVA-75, koji je pomalo "umoran", ali Pilatusi su izvanredni i vidim da su isto tako dobri kao i TUCANO, kojima se koristi Kraljevsko ratno zrakoplovstvo (RAF). Odlazim zadovoljen kvalitetom obuke. Infrastrukturu bez sumnje treba razvijati i vjerujem kako će se uskoro zaključiti da je treba poboljšati, kako bi se održali standardi koji su tako važni za učinkovitost zrakoplovstva", iznio je svoje dojmove na kraju posjeta Zemunik pukovnik M. Rees.

M. KARAČIĆ

Potpisan protokol s Rumunjskom o suradnji u izobrazbi i obuci vojnog i civilnog osoblja

Prioritet izobrazba najviših razina i stranih jezika

S namjerom razvoja i operacionalizacije daljnje suradnje na području izobrazbe i obuke vojnog i civilnog osoblja te razmjene iskustava u upravljanju ljudskim resursima, od 25. do 28. travnja u posjetu Ministarstvu nacionalne obrane Rumunjske boravilo je izaslanstvo MORH-a i OS-a RH.

snimio Goran WAGNER

Pomoćnik ministra za ljudske resurse Željko Goršić, kao čelnik izaslanstva u čijem sastavu su bili načelnik Personalne službe Nenad Smolčec, načelnik Odjela za školstvo u Upravi J-7 GSOS-a RH brigadir Darko Kereša, stručni savjetnik za međunarodnu vojnu izobrazbu u Odjelu izobrazbe Personalne službe bojnici Goran Wagner i stručni savjetnik u Odjelu računalne i integracije Uprave M-2 Katarina Martinović, održao je s pred-

stavnicima rumunjskog Ministarstva nacionalne obrane i rumunjskih oružanih snaga vrlo uspješne i sadržajne razgovore u svezi s budućom suradnjom u izobrazbi i obuci te s rumunjskim kolegama razmijenio iskustva u području upravljanja ljudskim resursima.

Tijekom posjeta izaslanstvu je omogućen obilazak i susret sa čelnicima Regionalnog centra za upravljanje resursima obrane u Brasovu, Direktora za upravljanje ljudskim resursima te Sveučilišta nacionalne obrane. U sklopu Sveučilišta nacionalne obrane djeluje Ratna škola, Vojna akademija, Akademija obrambenih studija, Škola stranih jezika te Regionalno NATO/PfP obučno središte za sudionike međunarodnih mirovnih misija. Prilikom svih razgovora i susreta stalno je izražavan prijateljski stav rumunjskih prijatelja i partnera te želja i spremnost za nastavak već započete suradnje, posebice na području izobrazbe i obuke.

Najvažniji događaj zbio se 27. travnja kada su u Ministarstvu nacionalne obrane Rumunjske pomoćnik ministra Željko Goršić u ime MORH-a i državni tajnik i načelnik Uprave za euroatlantske integracije i Obrambenu politiku Ion Mircea Plangu u ime Ministarstva nacionalne obrane Rumunjske potpisali "Protokol o surad-

nji u izobrazbi i obuci vojnog i civilnog osoblja". Potpisivanje spomenutog Protokola temelji se na "Sporazumu o suradnji na vojnom planu između Ministarstva obrane Republike Hrvatske i Ministarstva nacionalne obrane Rumunjske", koji je potpisan u Bukureštu 3. studenog 1997.

Protokol je ugovoren za petogodišnje razdoblje, s mogućnošću produljenja, a njime su precizirani uvjeti razmjene polaznika izobrazbe i obuke te utvrđena godišnja dinamika aktivnosti. Godišnjim programom, koji je dodatak Protokolu, dogovarat će se i utvrđivati broj polaznika kao i vrste izobrazbe i obuke za svaku školsku godinu.

Rumunjska, kao članica NATO-a od 2004., svoj sustav izobrazbe i obuke prilagođava i ustrojava u skladu s NATO standardima, te će MORH i OS RH moći primijeniti i implementirati dio rumunjskih iskustava u svoj sustav izobrazbe i obuke, a isto tako i u unapređenje sustava upravljanja osobljem.

U ovom trenutku MORH i OS RH kao prioritete u izobrazbi i obuci u Rumunjskoj prepoznaju izobrazbu najviših razina, kao i izobrazbu stranih jezika. Sukladno tome, u 2006. godini MORH i OS RH spremne su rumunjskim prijateljima ponuditi školovanje na našim najvišim školama - Ratnoj školi i Zapovjedno-stožernoj školi.

Goran WAGNER

Pripadnici OS RH završili pripreme za vježbu Combined Endeavour

Peti put na najvećoj svjetskoj CIS vježbi

Osamnaest pripadnika svih grana OS RH sudjelovalo je od 18. travnja do 6. svibnja u samoborskoj vojarni "Taborec" na pripremama za najveću svjetsku CIS vježbu Combined Endeavour koja će se od 13. do 26. svibnja održati u Baumholderu u Njemačkoj.

Tijekom priprema sačinjena je namjenska skupina kakva će biti na provedbi vježbe, a priprema je iskorištena i za kompletiranje opreme te svladavanje testova planiranih na jednoj od planskih konferencija.

Od spomenutih osamnaest pripadnika, koji će sudjelovati na vježbi, hrvatske će oružane snage dati tri pripadnika u zapovjedništvo vježbe. Tako će jedan pripadnik sudjelovati

u odjelu zaduženom za Core services (informacijsko-komunikacijske usluge), jedan će biti voditelj regionalne grupe, dok će treći sudjelovati u zaštiti informacijsko-komunikacijskih sustava. Napominjemo da će uz osamnaest pripadnika koji putuju u Njemačku u vježbi sudjelovati i HF skupina od pet pripadnika smještenih u Splitu, te će u vježbi participirati iz Hrvatske.

Ž.S.

Sportske aktivnosti

Nedjeljno trčanje pripadnika kontingenta akcija je koja je krenula kao inicijativa nekolicine, a prerasla je u međunarodno druženje svih zainteresiranih za bavljenje sportom. Trčanje nedjeljom je postalo pitanje prestiža, tako da pripadnici, kojima je nedjelja radna, pronalaze zamjene kako bi mogli sudjelovati

— Iz Afganistana Robert MIKAC —

Sdolaskom ljepših dana počelo je svakodnevno bavljenje sportskim aktivnostima na otvorenom pripadnika 5. HRV CON-a. Do sada su pripadnici kontingenta uglavnom odlazili u teretanu i tamo vježbali uz neizostavan nogomet. Nogomet je našim pripadnicima omiljena razbibriga i kondiciranje. Uopće nisu važni vremenski uvjeti. Čim se skupi dovoljan broj zainteresiranih, tekma može početi. Ponekad se igra međusobno, a češće protiv drugih nacija, a uglavnom pobjeđuju naši. Od ostalih sportskih aktivnosti najzanimljivija je akcija koja traje već peti tjedan i koja će definitivno prerasti u tradiciju kontingenta. To je nedjeljno trčanje.

Nedjeljno trčanje sve popularnije

Akcija koja je krenula kao inicijativa nekolicine, prerasta u međunarodno druženje svih zainteresiranih za bavljenje sportom. Trčanje nedjeljom je postalo pitanje prestiža, tako da pripadnici, kojima je nedjelja radna, pronalaze zamjene kako bi mogli sudjelovati.

Svi zajedno krenemo i nakon dva kruga unutar Campa Warehouse

zajedno utrčimo u hrvatski kamp. Pozitivan duh i ozračje dovelo je do toga da svaki put ima sve više i više sudionika. Uz naše kolege Nijemce i Dance iz VP postaje, na trčanje dolaze i dobri prijatelji karabinjeri iz Campa Invicte. Protekli tjedan je uz rad u VP postaji i stalnim eskortnim osiguranjem stranih izaslanstava, koja

ograničen broj penjača u svakoj ustrojbenoj cjelini. Mi smo dobili priliku poslati šest kandidata. Zbog velikog zanimanja, ovaj put su išli novi penjači, koji su imali mnogo bolje vremenske uvjete no za vrijeme prvog uspona kada je cijelo vrijeme padala kiša. Penjači su bili počašćeni prekrasnim vremenom i predivnim pogledom s vrha, jutarnjim buđenjem sunca i nagovještajem prekrasnog dana.

Trčati zajedno bez obzira na udaljenosti

Nekolicina nas prekobrojnih tog petka, a koji smo bili na Gharib Gharu prvi put, zaputili smo se u američki Camp Phoenix na utрку 9 milja (15 km). Utrka se organizira na desetke mjesta u isto vrijeme diljem svijeta, kako bi što više ljudi trčalo uz moto - trčati

zajedno bez obzira na udaljenosti. Opreмили smo se hrvatskim obilježjima i naoružali samopouzdanjem te motivacijom za sudjelovanje u velikoj manifestaciji, trčati s ljudima diljem svijeta u isto vrijeme. Na našu veliku žalost zbog obilne kiše noć prije utrke, koja je potopila dio predviđene staze, utrka je otkazana. Nakon prikupljenih informacija o terminu naredne utrke, uputili smo se natrag u našu bazu i odlučili da nećemo odustati od trčanja te smo se počastili s 10 km. Sve se događalo rano ujutro, mnogo prije početka radnog dana, tako da smo i prije početka dnevne smjene već imali veliki događaj iza sebe.

Protekli tjedan je bio najsportskiji za našeg boravka u misiji ISAF VII. Nakon dva mjeseca u misiji pokazali smo se kao najsportskija nacija u Camp Warehouseu. ■

Nogomet je omiljena razbibriga a nedjeljno trčanje preraslo je u međunarodno druženje

dolaze u službene posjete zapovjedništvu ISAF-a, posebice obilježen sportskim aktivnostima pripadnika kontingenta. Uz navedeno trčanje svake nedjelje, petkom su se naši pripadnici uspinjali na Gharib Ghar, planinu nedaleko od našeg kampa. Od prvog uspona, kada je DCOS (*Deputy Chief of Staff*) KMNB-a strepio zbog odziva, do oduševljenja zainteresiranosti i odzivom VP-a, pogotovo Hrvata. Zbog velikog odziva na prvom usponu, te skućenog prostora na samom vrhu, DCOS je prije drugog uspona poslao službeni dopis u kojem je zatražio izjašnjenje o tome koliko je zainteresiranih kandidata, uz ograničenje od maksimalno 30 penjača. U VP postaji prijavilo se 19 kandidata, od toga 17 Hrvata, što je u konačnosti bilo previše za participiranje cijele skupine iz VP postaje. Zbog toga je

Veliko zanimanje za drugi uspon na Gharib Ghar

Posjet lokalnoj postrojbi

Radi održavanja dobrih odnosa, promatračke ophodnje posjećuju lokalne postrojbe FPOL-a, koje su podređene zapovjedniku 3. vojne regije FPOL. Posjeti se obično svode na dva dijela, jedan koji nam omogućava da prebrojimo naoružanje i osoblje, a drugi je upoznavanje lokalnih zapovjednika. Razgovara se na pedesetmetarskoj udaljenosti od vojnih objekata, što je određeno Listom ograničenja, koju je nametnuo FPOL i koju smo obvezni poštivati

Iz Zapadne Sahare Karlo PILKO

U misijama UN-a, koje u svom sastavu imaju vojne promatrače, zbog naše sigurnosti potrebno je povremeno posjećivati postrojbe, ali i njihova regionalna zapovjedništva. Kako sam već rekao, naš TS se nalazi u području koje nadziru snage FPOL-a, duboko u pustinji. Djelomično je i naša logistička potpora ovisna o njima. Zahvaljujući dobrim odnosima, pripadnici FPOL-a redovito nas opskrbljuju vođom koju nam donose odvajajući iz svojih zaliha.

Strogo zabranjeno fotografiranje i snimanje

Radi održavanja dobrih odnosa, promatračke ophodnje planski i namjenski posjećuju lokalne postrojbe FPOL-a koje su podređene zapovjedniku 3. vojne regije FPOL. Posjeti se obično svode na dva dijela, jedan koji nam omogućava da prebrojimo naoružanje i osoblje koje možemo vidjeti iz svojih vozila, te da te podatke usporedimo sa zapažanjima ophodnje koja je istu postrojbu posjetila prije tjedan ili dva. Drugi, ali ne manje bitan razlog, jest upoznavanje lokalnih zapovjednika, koji se redovito mijenjaju svakih mjesec ili dva. Zbog tih čestih promjena vrlo je važno biti u kontaktu sa zapovjednicima, jer s vremenom čovjek nauči kako razmišljaju, što cijene, što ne vole... Naravno, uvijek se u pratnji ophodnje u ovakvim posjetima nalazi i časnik za vezu FPOL-a, koji nam služi i kao prevoditelj ako u sastavu ophodnje nemamo arapskog časnika ili nekog tko se služi španjolskim je-

Zapovjednik 3. vojne regije FPOL s pomoćnicima i predstavnicima TS-a

zikom. Razgovor između članova ophodnje UN-a i zapovjednika odvija se na pedesetmetarskoj udaljenosti od vojnih objekata, što je određeno Listom ograničenja, koju je nametnuo FPOL i koju smo mi dužni poštivati. Također je strogo zabranjeno fotografiranje ili snimanje položaja, objekata ili postrojbi.

Večera uz kus-kus, ovčetinu i neizostavno devino meso

Kako se ipak ne bi sve svelo na puko vojničko držanje ili formalnu konverzaciju, nerijetko zapovjednik 3. vojne regije FPOL-a, čije se zapovjedništvo nalazi nedaleko od TS Mijek, pozove predstavnike TS-a na razgovor i večeru. Nakon što su se, uz dogovor sa zapovjednikom TS-a, odredila još dva časnika koja će sudjelovati u posjetu, o svemu je izvješćen i časnik za vezu koji nas je odveo do Zapovjedništva. Ispred zgrade Zapovjedništva dočekao nas je zapovjednik 3. regije Hama Salama, te njegov prvi pomoćnik. Nakon vojničkih pozdrava i rukovanja uputili smo se u unutrašnjost zgrade koja izvana nije bila nimalo reprezentativna, ali unutrašnjost, s

mnoštvom hodnika, upućivala je na to da je objekt građen planski te da pruža dovoljnu sigurnost za njegove stanovnike. Ponekad, tijekom helikopterskih ophodnji, nadletimo ovaj objekt, ali iz zraka nikada ne bih pomislio da se radi o tako važnom vojnom objektu. Naši domaćini odveli su nas u neku vrstu dnevne sobe, gdje smo se smjestili u udobne fotelje te nastavili razgovor koji

se ne može nazvati vojničkim, već više dobrosusjedskim. Za to vrijeme u susjednoj sobi se pripremalo jelo. Kada smo pozvani, zauzeli smo svoja mjesta uz tepih na podu na kojem se nalazila lokalna hrana, jelo poznato kao kus-kus, ovčetina i neizostavno devino meso. Iako sam bio uvjeren kako devino meso više neću okusiti, poštujući naše domaćine i njihove običaje, te to da su za ovaj obrok odvojili od svojih usta kako bi nas ugostili, jeo sam i začudo, ovaj put, okus i nije bio tako čudan. Nakon jela poslužen je tipični saharawski čaj, što nam je nakon dvije šalice bio pokazatelj kako je vrijeme za povratak u TS. Neposredno prije odlaska zamolio sam časnika za vezu da mi ishodi odobrenje gospodina Salame za fotografiranje. Naravno, uvjet koji se morao poštivati jest da se ne slika ništa izvan prostorije u kojoj smo se nalazili. Na odlasku ponovno rukovanje, vojnički pozdrav i obećanje kako ćemo nastaviti s ovakvim posjetima, ali idući put pripadnici TS-a će ugostiti zapovjednika 3. regije, kako bismo ga što bolje upoznali s našim načinom života ovdje. ■

Mnogo se može naučiti od drugih

Tradicija u svezi s vjenčanjem zadržala se i u najvišim društvenim slojevima. Djevojčini roditelji prije vjenčanja moraju skupiti veliki novac za miraz. Ni to ne spašava mladu od hirova svekrve s kojom će vjerojatno živjeti dugo godina i koja nekome mora uzvratiti za sve ono što je ona propatila kada se udala. Nije to kao kod nas kada mlada staroj na početku objasni svoje navike, a ova je sretna što će bar neko vrijeme ostati u svojoj kući

Iz Indije Davor ČULJAK

UN-ov ured u New Delhiju smješten je u skladnoj kući s prelijepim vrtom punim cvijeća o kojemu brigu vodi stari vrtlar koji od jutra do mraka, kao vrijedna pčela, zuji između ruža, magnolija i narančinog drveća. Crveni cvijet u vazi pored računala i pogled na prozor u kojem se plodovi limuna tiskaju da mi svojim vrištavim žutilom razvedre dušu, bacaju me negdje natrag, u nikad dovršeno buntovno djetinjstvo kad sam se još furao na Lorku. Ostavljam spise i novine, neispijenu kavu i pepeljaru punu opušaka, ne osvrćem se na začuđenog vozača i stražara koji šutke otvaraju škripavu metalnu kapiju, koracima širokom Purana Qilom prema Indijskim vratima, koja neodoljivo podsjećaju na l'Arc de Triomphe. Tamo u parku, oko spomenika podignutog u sjećanje na žrtve svih ratova u kojima su sudjelovali indijski vojnici, igraju se djeca. U umjetnom jezeru ljuljaju se čamci puni ljudi, ispod spomenika visokog četrdesetak metara snima se film. Na ulici koja okružuje India Gate, automobili, motocikli i rikše bore se tko će kome oduzeti prednost. Sjedam na vrelu travu, palim valjda stotu cigaretu danas i

pitam se što ću ja ovdje tako daleko i koliko će mi dragih ljudi uopće ostati kada se vratim da im ispričam što sam sve vidio i doživio u Indiji.

Uspomene se bude kad ih najmanje očekujemo

Nema tog lijeka koji može zaustaviti suze koje se kotrljaju za najboljim prijateljima. I nije me briga ima li časnik pravo plakati. Samo pitam jedinog Boga, ovdje gdje ih ima na stotine, zar se nismo za oproštaj mogli naći malo poslije, na punom jugu, sa šalovima i pjesmom. I hoće li se ovi stražari maknuti od tih vrata, samo da ključem na spomeniku zagrebem "naći ćemo se gore na nebu, rajo".

Iza leđa čujem tu neponovljivu pjesmu Naveenovog Enfielda, okrećem se, široke uglancane kromirane cijevi žele dati do znanja da je stroj moćan. "Come on, sir, lunch time." Sjedam. On starta ravno prema predsjedničkoj palači. Rashtrapati Bhavan je glamurozno zdanje sa 340 soba izgrađeno 1929. godine. Nekada palača Viceroya u kojoj je posluživalo 2 200 ljudi danas je rezidencija predsjednika Indije. Između palače i željeznih vrata je Mogulski vrt, koji je otvoren posjetiteljima samo u veljači, kada je cvijeće u punom cvatu. Lijevo je isto tako grandiozno zdanje Ministarstva obrane, desno Ministarstva vanjskih poslova. Iza njega golema kružna zgrada Parlamenta. Ulice New Delhija su široke avenije u koje na svakih nekoliko stotina metara ulaze sporedne ceste u velikim kružnim tokovima s pet i više traka. U tim kružnim tokovima vozači koji su desno bjesomučno se bore da budu lijevo, a oni koji su lijevo da budu desno, pa se

onda sva ta sila nesmanjenom brzinom svakih nekoliko stotina metara stapa i nakon prolaska kroz kružni tok opet razdvaja. I tako do iznemoglosti.

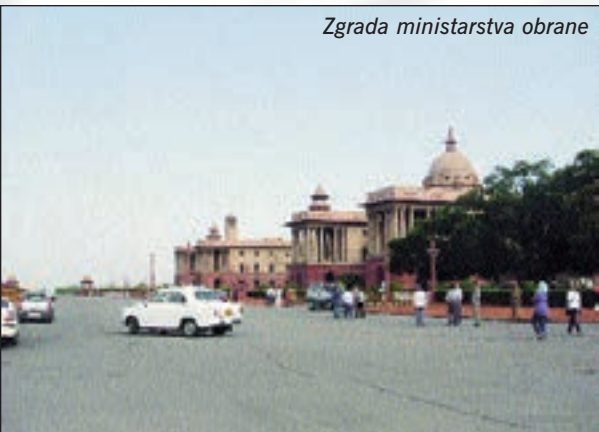
Neobična iskustva tijekom vožnje

Osjećam kako me automobili s obje strane kuckaju po koljenima. Više nisam siguran za što bih se trebao držati. Ostale su mi još samo uši. Sve ostalo sam pootkidao putem. A činilo mi se degutantnim kada sam ovdje ili u Pakistanu vidio suvozača zalijepljenog za leđa onoga koji vozi. U ovoj se ludnici za vozača svatko pričvrsti kako zna.

Naveen se zaustavlja tako da s motorom umalo ulazimo u južnoindijski vegetarijanski restoran. Kaže da su većina Indijaca vegetarijanci i da je takav način prehrane vrlo zdrav. Kobarari donose goleme pladnjeve s dosom, velikom palačinkom koja može biti prazna i hrskava ili ispunjena povrćem ili samo lukom. Stvarno je ukusno, a koliko je zdravo, otom potom. "Šefe, vidi što mi je djevojka kupila." Naveen maše najnovijom Nokiom, usput me slika. Razgovaramo o njegovom skorom vjenčanju. Tradicija se zadržala i u najvišim društvenim slojevima. Djevojčini roditelji prije vjenčanja moraju skupiti veliki novac za miraz. Ni to ne spašava mladu od hirova svekrve s kojom će vjerojatno živjeti dugo godina i koja nekome mora uzvratiti za sve ono što je ona propatila kada se udala. Nije to kao kod nas kada mlada staroj na početku objasni svoje navike, a ova je sretna što će bar neko vrijeme ostati u svojoj kući.

Što sam stariji sve mi se više sviđaju ovi indijski običaji. Sine, idi roditeljima, svoje male i reci im da počnu skupljati, lovu ako misle ozbiljno... ■

Zgrada ministarstva obrane

Trodnevni posjet Ministarstvu obrane Republike Češke

Korak ispred, ali sa sličnim problemima

Tročlano izaslanstvo MORH-a u kojem su bili predstavnici Službe za odnose s javnošću i informiranje boravilo je u trodnevnom posjetu srodnoj službi češkog MO-a u Pragu. Bila je to prigoda za stjecanje nekih novih iskustava i vrijednih informacija o ustroju i aktivnostima češke vojske koja je možda korak ispred nas, ali s mnogo sličnih problema

Napisala i snimila Vesna PINTARIĆ

Tročlano izaslanstvo MORH-a, koje je vodila načelnica Službe za odnose s javnošću i informiranje Marijana Klanac, a u čijoj su pratnji bili djelatnik našeg Vojnog muzeja natporučnik Siniša Pogačić te autorica ovog teksta, ujedno predstavnica Odjela hrvatskih vojnih glasila, boravilo je u trodnevnom službenom posjetu Ministarstvu obrane Republike Češke u Pragu.

Upoznavanje sa srodnom službom češkog MO-a u ime koje je hrvatsko izaslanstvo primio brigadir Vladimir Palan, čelnik Odjela komunikacijske strategije, bilo je vrlo korisno, iscrpno i informativno. Korisno prije svega zbog nešto drukčije organizacije i načina rada, ali s problemima koji su vjerojatno svima koji rade u tim službama i komuniciraju s javnošću, medijima i civilnim strukturama slični, ako ne i isti. Naime, spomenuti Odjel sastoji se od tri manje cjeline: Odsjeka za tisak i informacije, Odsjeka za komunikacijsku strategiju i analizu te Odsjeka za vanjsko i unutarnje komuniciranje te ima ukupno 21 djelatnika. Sve informacije i aktivnosti ve-

ze uz medije i informiranje djelatnika oružanih snaga oblikuju se u tom odjelu. Njegovi djelatnici zaduženi su za organiziranje medijskih treninga za djelatnike Ministarstva i visoke časnike, odnose s javnošću i medijima, vanjsko i unutarnje informiranje. Ono što je ovdje interesantno spomenuti i o čemu bi bilo vrijedno razmisliti te prilagoditi našim uvjetima, a vezano je uz Odsjek za tisak i informacije, jest da imaju organizirani 24-satni servis za informiranje te da Internetom svatko može postaviti pitanje i dobiti odgovor o svemu što se događa u vojsci. Odsjek za komunikacijsku strategiju i analizu osim analize tiska, radio i TV emisija, nekoliko puta godišnje izdaje i vojni bilten u kojem se obrađuju određene vojne teme, primjerice o mogućnostima vojnog školovanja, aktivnom služenju vojske, novoj vojnoj tehnici. On je ponajprije namijenjen članovima parlamenta i vlade radi njihovog dodatnog informiranja o aktivnostima u vojsci. Svako-

dnevno se analiziraju tiskana izdanja i teme vezane uz vojsku, radijske emisi-

je i TV prilozima, i ta se izvješća dostavljaju na nekoliko adresa u MO-u i GS-u. Uz to organiziraju povremene medijske seminare kako bi svoje časnike upoznali s načinima komuniciranja svojstvenim određenom mediju. Zanimljiv je i podatak da imaju četiri glasnogovornika, i to u MO-u, GS-u, obavještajnoj službi i vojnoj policiji. Treći odsjek zadužen je između ostalog za održavanje Internet stranice. Ne treba napominjati da je broj ljudi koji su u to uključeni nekoli-

ko puta veći nego kod nas. Uz to organiziraju seminare, posjete, predavanja, izložbe vojne opreme...

Sve vojne tiskovine besplatne

Naše iduće odredište bila je Agencija vojnih informacija i službi AVIS, a riječ je o agenciji zaduženoj za svu izdavačku i nakladničku djelatnost za potrebe češkog Ministarstva obrane. Odgovorna je za svu foto i videodokumentaciju, publiciranje knjiga s vojno-stručnom i povijesnom tematikom. To je također mjesto na kojem se tiskaju sve publikacije, brošure, knjige kao i časopisi vojnog sadržaja za MO,

nih tiskovina Jaroslava Roušara te Ladislava Lenka, urednika dvotjednika *A report*. Tu je smještena i redakcija spomenutog dvotjednika koji se, kao uostalom i sva povremena ili stalna izdanja, dijeli besplatno oružanim snagama, te dvojezičnog češko-engleskog magazina *Czech armed forces today*, koji izlazi četiri puta godišnje. Iako je Agencija organizacijski izdvojena iz MO-a, financira se iz vojnog

proračuna i izravno je podređena ministarstvu obrane.

Iskustva s profesionalizacijom vojske

Iduće jutro i predviđeni program najavili su nešto ležerniji dan od prethodnog.

■ U zgradi ministarstva hrvatsko izaslanstvo primio je brigadir Vladimir Palan

Poslijepodnevni posjet i razgovor u Agenciji za novačenje bili su iznimno korisni. Prije svega jer je od ove godine Češka potpuno profesionalizirala svoju vojsku i ukinula ročni sastav. Upravo to je ono što očekuje našu vojsku te su češka iskustva na tom području bila i te kako zanimljiva.

Pukovnik Josef Fabian, čelnik Agencije, nastojao nam je multimedijalnom prezentacijom što jasnije približiti novu organizacijsku strukturu Agencije koja je zapravo zadužena za većinu personalnih pitanja u oružanim snagama, upravljanje karijerom te za obuku i školovanje. I ova je agen-

cija nedavno prošla reformu i u njezinu sastavu se sada nalaze dva središta za selekciju novaka te 13 novačkih središta. Izvrstan marketinški pristup, nekoliko promidžbenih filmova godišnje, vrlo dobar spot koji bi mlade ljude trebao zainteresirati za zanimanje profesionalnog vojnika i te kako su pogodeni. Naime, kako sada stvari stoje, imaju petput više zainteresiranih no što im je to ovoga trenutka potrebno. Naravno da sve ipak nije tako sjajno, jer i oni muku muče s lošom strukturom činova i odnosom broja časnika, dočasnika i vojnika, no buduće

■ Sva nakladnička i izdavačka djelatnost za potrebe MO-a povjerena je agenciji AVIS

operativna zapovjedništva i vojne postrojbe. Naime, imaju tiskaru s mogućnošću offsetnog i digitalnog tiska, s vlastitom grafičkom pripremom, filmskim, foto i knjižnim arhivom. Nešto od svega toga imali smo prigode i vidjeti uz pratnju voditelja Odjela periodičnih i stal-

■ Zgrada Glavnog stožera oružanih snaga Republike Češke

dnog. Posjetili smo Muzej zrakoplovstva smješten u sklopu vojne zračne baze Kbely, a koji spada u sam vrh svjetskih muzeja brojnošću letjelica i njihovom povijesnom vrijednošću. Izloženo je više od 270 zrakoplova iz raznih razdoblja češke i slovačke povijesti, uključujući opremu i naoružanje, od kojih je desetak sposobno poletjeti, bez obzira na svoju starost, poletjeti.

■ U muzeju zrakoplovstva izloženo je više od 270 zrakoplova iz raznih razdoblja češke i slovačke povijesti, od kojih je desetak sposobno poletjeti, bez obzira na svoju starost

■ Zanimljivo izlaganje o novačenju mladih profesionalnih vojnika održao je pukovnik Josef Fabian

aktivnosti tu nepovoljnu piramidu okrenutu naopačke trebale bi ispraviti, a tome bi trebalo pridonijeti i buduće smanjenje broja čeških oružanih snaga za desetak tisuća.

Brno - izložba vojne tehnike i najnovijih dostignuća

Idući dan imali smo prigode uživati u još jednoj izložbi. Ovaj put u Brnu, središtu pokrajine Moravske, gdje je tek dan ranije završila međunarodna izložba vojne tehnike IDET 2005. u sklopu koje je češka vojska, zajedno sa slovačkom, dijelila jedan od iz-

ložbenih paviljona. Kako je međunarodna izložba završila, iduća dva dana s istim postavom češka je vojska iskoristila za promociju svoje vojne tehnike, naoružanja i inovacija u obrambenoj industriji. Važnost joj je dao i posjet načelnika Glavnog stožera češke vojske generala

■ Izložba tehnike, naoružanja i inovacija kojom raspolaže češka vojska u sklopu međunarodne izložbe IDET 2005.

■ Karlov most iz XIV. stoljeća i predsjednikova rezidencija tek su neke od znamenitosti koje opsjedaju turisti u Pragu

Pavla Štefka koji se poklopio s našim posjetom. U svakom slučaju zanimljiva izložba čak i za laike na tom području, s bogatim popratnim programom, demonstracijama tehničkih mogućnosti naoružanja i vojničkih vještina.

Ne bi ovaj posjet Pragu bio potpun da bar na kratko nismo prošetali i labirintom uličica stare praške gradske jezgre zvane Hradčani, zavirili u katedralu sv. Vida, divili se službenoj predsjednikovoj rezidenciji, na kojoj uzdignuta zastava znači da je u gradu, progurali se s rijekom turista preko Karlovog mosta iz XIV. stoljeća, koji spaja dvije strane Vltave, fotografirali se na glavnom starogradskom trgu ispred spomenika Janu Husu, ovjekovječili fotoaparatom još pokoji zanimljivi detalj na renesansnim i

baroknim fasadama i na kraju sjeli puni dojmova u neki mirni kutak jedne od bezbrojnih pivnica.

Posljednje smo večeri još jedanput u vojničkom klubu smještenom u neposrednoj blizini zgrade Glavnog stožera. Službena večera bila je još jedna prigoda za neformalan razgovor, zahvalu za ugodan i koristan posjet, razmjenu službenih i onih manje službenih

poklona, zahvalu i našem trodnevnom pratitelju i prevoditelju koji se zdušno trudio odgovoriti na svako, pa i ono nepostavljeno pitanje Oldrichu Holečeku, i naravno poziv da idući put mi budemo domaćini. ■

Pješački vod HKoV-a priprema se za odlazak na obuku u Nacionalnu gardu Minnesota

Razmjena iskustava u sklopu Partnerstva za mir

Očekuje se da će američki vojnici tijekom zajedničke vježbe primijeniti iskustva iz lekcija naučenih u misijama na Bliskom istoku, prije svega u Iraku, dok bi u toj razmjeni hrvatski vojnici američkim kolegama mogli ponuditi dragocjena iskustva iz Domovinskog rata

Marija ALVIR, snimio Tomislav BRANDT

U sklopu bilateralne vojne suradnje oružanih snaga RH i SAD-a i programa Partnerstvo za mir dogovorena je, između ostalog, razmjena pješačkih vodova Hrvatske kopnene vojske i Nacionalne garde Minnesota, a tim je povodom ustrojen pješački vod HKoV-a koji se priprema za odlazak u Minnesotu na zajedničku vježbu s njihovom Nacionalnom gardom. Svrha vježbe je obuka iz područja mirovnih operacija, odnosno doprinos stabilnosti i sigurnosti okruženja na globalnom planu promicanjem međudržavne suradnje i partnerstva te izgradnja međusobnog povjerenja, sigurnosnih mjera, kontrole naoružanja

■ U prvoj fazi pripreme uoči odlaska u SAD naši su vojnici uvježbavali rad na američkim UTM zemljovidima i bojna gađanja s američkom automatskom puškom

nja, borbe protiv terorizma, razvoja suradnje, stjecanja iskustva i partnerskih ciljeva.

Vježba će se provoditi od 10. do 27. lipnja na vojnom poligonu za uvježbavanje kopnenih komponenti NG Minnesota Camp Riply, gdje će hrvatski vod biti u sastavu američke

satnije te za vrijeme godišnje obuke NG Minnesote uvježbavati neke

Mladen Pukšec, koji je zajedno sa zapovjednikom proveo tzv. zapovjedno izviđanje u Minnesoti. Uz njih, u vodu je i medicinski tehničar nadnarednik Zoran Žurić te časnik za vezu poručnik Nikola Brzica, također američki student koji se može pohvaliti diplomom West Pointa, dok je za odnose s javnošću zadužen satnik Branko Tićac, koji će nas informirati o tijeku vježbe u Minnesoti. Nositelj zadaće je, prema odluci zapovjednika HKoV-a, general Josip Stojković, zapovjednik 1. korpusa, na čijem se teritoriju odvijaju pripreme, a u ulozi domaćina su zapovjednik 2. brigade brigadir Branko Predragović i zapovjednik 2. bojne 2. brigade bojni

Stivo Šimunović. Naime, vod je tijekom priprema smješten u varaždinskoj vojarni "Ivan V. Drašković", gdje je od 4. do 22. travnja provedena prva faza uvježbavanja, a u sklopu dru-

ge faze, koja će trajati do 25. svibnja, dio priprema provest će se i na slunjskom vojnom poligonu "Eugen Kvaternik". Prema riječima zapovjednika i prvog dočasnika voda u Minnesoti je sve spremno za njihov dolazak i obuku, a očekuje se da će američki vojnici tijekom zajedničke vježbe primijeniti iskustva iz lekcija naučenih u misijama na Bliskom istoku, prije svega u Iraku, dok bi u toj razmjeni hrvatski vojnici američkim kolegama mogli ponuditi dragocjena iskustva iz Domovinskog rata. ■

■ Zapovjednik voda poručnik Zdenko Fiale (desno) i prvi dočasnik Mladen Pukšec proveli su tzv. zapovjedno izviđanje u Minnesoti

FTTS - transportni sustav budućnosti

ZAPOVJEDNIŠTVO za tenkove, vozila i naoružanje američke kopnene vojske počelo je rad na logističkom vozilu nove generacije, nazvanom Future Tactical Truck System (FTTS). FTTS je predviđen kao zamjena za tri skupine logističkih vozila koje su danas u službi. Trebao bi zamijeniti kamione HEMTT, FMTS i lako vozilo HMMWV (poznat i kao Hummer).

Dolazit će u dva temeljna oblika, UV (Utility Vehicle) i MSV (Maneuver Sustainment Vehicle). Prema sadašnjim planovima američka će kopnena vojska trebati 6105 vozila tipa FTTS. Ideja FTTS-a počiva na nekoliko jednostavnih postavki. Danas 70 do 80% svega logističkog tereta koji treba prevesti otpada na vodu i gorivo. Transformacijom vojske i uvođenjem obitelji novih borbenih sustava FCS (Future Combat Systems) potreba za gorivom znatno će se smanjiti. To će omogućiti smanjivanje flote vozila za logistič-

ku potporu jer će količina potrebnog tereta opasti. Rabe li se učinkovitija vozila ti se troškovi mogu još umanjiti. Tu na scenu stupa FTTS kao logistički sustav nove generacije sposoban donijeti nove uštede i veću učinkovitost.

Inačica UV bit će u konfiguraciji 4x4, nosivosti 2730 kg, a ostvarivat će maksimalnu brzinu veću od 120 km/h i imati dobro ubrzanje. S gorivom u unutarnjim spremnicima moći će prevaliti oko 1400 km.

Inačica MSV prikazana je u pogonskoj konfiguraciji 8x8. Nosivost

joj je 12 tona uz mogućnost vučenja prikolice od jedne tone. Imat će dobre vozne osobine na terenu pod punim opterećenjem, a u transportu avion C-130 moći će se ukrati natovaren što će znatno ubrzati dostavu potrepština postrojbama na terenu. Danas se većina vozila ukrcaja odvojeno od tereta, iskrcaja i na terenu opet ukrcaja pa tek onda dostavlja. Procjenjuje se kako takva aktivnost traži u prosjeku pet sati. FTTS će to drastično ubrzati, teret će se dostaviti odmah po iskrcaju.

M. PETROVIĆ

EUROMALE

KONZORCIJ EADS trenutačno vodi pregovore s izraelskom tvrtkom IAI oko prodaje prava na intelektualno vlasništvo vezano za razvojni projekt MALE bespilotne letjelice IAI - EADS Eagle 1. Pretpostavlja se kako će taj proces biti okončan u idućem dvogodišnjem razdoblju, tijekom kojeg bi IAI trebao ostati kao inicijalni suradnik u izgradnji tehnološkog demonstratora letjelice Euromale, odnosno Block 0 inačice.

Sadašnji tehnološki demonstrator bespilotne letjelice Euromale Block 0

temelji se na letjelici razvijanoj za francusko ratno zrakoplovstvo, koja je Francuzima trebala na određeni način poslužiti kao prijelazno rješenje za konačnu MALE bespilotnu platformu. Trenutačni dizajn letjelice Euromale Block 0 predviđa raspon krila od 26 m, mogućnost nošenja "korisnog" tereta od 450 kg, na maksimalnu visinu od 13 750 m. U zraku bi letjelica trebala boraviti do 12 sati, uz maksimalni domet od 1500 km u odnosu na matičnu zemaljsku postaju. Senzorski komplet Euromalea

trebali bi činiti infracrvena i elektrooptička kamera, radar, oprema za elektroničko djelovanje, laserski obilježivač, novi napredni sustavi za upravljanje i navigaciju letjelicom, te PLBDS (Personal Locator Beacon Detection System) senzor.

U konačnoj inačici Euromalea svi dijelovi letjelice te unutarnja oprema trebali bi biti proizvod europske industrije, dok bi isporučitelj turbo-prop pogonske skupine bila tvrtka Pratt & Whitney Canada.

I. SKENDEROVIĆ

Naglavni zasloni u operativnoj uporabi

AMERIČKA kopnena vojska (US Army) u sklopu Stryker brigada raspoređenih u Iraku rabi naglavne zaslone kako bi se osigurala što opsežnija povezanost vojnika u C4ISR (bojišnički zapovjedni nadzorni izvidnički i ciljnički) sustav. Riječ je o zaslonu Nomad, proizvedu tvrtke Microvision iz Bothella u saveznoj državi Washington. Microvision je Nomad konstruirao na temelju tehnologija razvijenih u laboratoriju za sučelja čovjeka-tehnologija koji djeluje u sklopu University

of Washington. Tehnologija primijenjena na Nomadu naziva se virtualni retinalni zaslon.

Laser male snage emitira mikroskopsku zraku koja se odbija od skupine pokretnih zrcala. Moduliranjem laserske zrake i upravljanje položajem zrcala stvara se slika koju oko, zbog tromosti, vidi kao koherentni prikaz a ne kao skup brzih točaka svjetla što u stvarnosti jesu. Prvi uređaji dovoljno maleni da se nose na glavi, sa zaslonom ispred oka pojavili su se koncem

1990-ih. Nakon terenskih ispitivanja i ispravljanja uočenih problema predstavljena je konačna inačica Nomad. Iako još uvijek kabast, pomalo nepraktičan, težak i skup (cijena uređaja za civilnu primjenu je oko 7000 USD) Nomad je ipak operativan i uporabljiv naglavni zaslon.

Nomad je naglavni minijaturni zaslon koji se postavlja na kacigu izravno ispred jednog oka, providan je pa znatno ne umanje prirodno vidno polje, čitljiv je pri dnevnom svjetlu, prikazuje kvalitetnu sliku visoke rezolucije a napaja se iz baterija.

Unaprijeđena je inačica predstavljena kopnenoj vojsci 2002. i prošla je nekoliko testova u sklopu novoustrojenih Stryker brigada. Konačno je naručeno 100 Nomada za opremanje Stryker brigade koja je trebala preuzeti dužnost u Iraku. Sustavi su isporučeni do konca 2003. i to je, koliko se zna, zasad najveća isporuka naglavnih zaslona kopnenoj vojsci. No uskoro će zasigurno uslijediti nove nabave jer se Nomad pokazao korisnom spravom. Microvision priprema unaprijeđenu inačicu pod radnim imenom Ultimate Nomad.

M. PETROVIĆ

Poletio Sky - X

POTKRAJ travnja u švedskom Vidselu uspješno je obavljen prvi probni let tehnološkog demonstratora koncepta bespilotne borbene letjelice Sky - X. Letjelicu razvija talijanska tvrtka Alenia Aeronautica koja na predstojećem lipanjskom Paris Air Showu kani prirediti svečano predstavljanje za Sky - X-a.

Sadašnji prijedlog koncepta letjelice dosta se razlikuje u odnosu na mock-up koji je predstavljen sredinom 2003. godine. Dosta je modificiran sam trup letjelice, a te modifikacije su obavljene u svrhu smanjenja radarskog odraza letjelice uz istodobno povećanje unutarnjeg spremnika za teret, odnosno za raz-

nu elektrooptičku senzorsku opremu te ubojna sredstva.

Unutarnji spremnik je modularnog tipa, kako bi se u kratkom roku mogla obaviti prilagodba letjelice raznim tipovima zadaća. Repna sekcija je zadržala karakterističnu „V” konfiguraciju vertikalnog stabilizatora, dok je usisnik zraka turbojet motora modificiran. Letjelica, koja je u cijelosti izgrađena od kompozitnih materijala, duga je 6,84 m s rasponom krila od 5,74 m. Prazna letjelica teži oko 550 kg, dok maksimalna težina pri polijetanju iznosi

1100 kg, uz 300 kg „korisnog” tereta. Pogonsku skupinu na letjelici čini jedan Microturbov TRI60-5/268 turbojet motor, pomoću kojeg Sky - X može postići maksimalnu brzinu od 0,74 M, dok je krstareća brzina oko 0,60 M. Maksimalni vrhunac leta iznosi oko 33 000 ft. U razvoj letjelice koji je počeo prije 18 mjeseci dosad je utrošeno oko 25 milijuna eura.

I. SKENDEROVIĆ

PROJEKT Hoefyster je ustvari nabava 264 borbenih vozila pješništva (BVP) za potrebe južnoafričke vojske. Kako stvari sada stoje, ni jedan domaći ponuđač nije ostao u užem izboru jer ne može ponuditi vozilo za testiranje tijekom prve polovice 2005.

Tako su sad glavni takmaci vozila AMV 8x8 finske tvrtke Patria, VBCI 8x8 francuske tvrtke Giat Industries te Piranha IV švicarske tvrtke

Napreduje projekt Hoefyster

MOWAG. Spominje se i mogućnost ruskog vozila BTR-90, ali promatrači sumnjaju kako bi mogao u potpunosti zadovoljiti uvjete projekta.

AMV predstavlja europska tvrtka EADS u suradnji s južnoafričkim Denelom koji osigurava dvočlanu kupolu LCT i tvrtkom Alvis OMC koja bi trebala proizvoditi vozilo. Kupola LCT se u južnoafričkoj vojsci drži dobrim izborom za buduće vozilo projekta Hoefyster pa ako AMV ne bude izabran, postoji mogućnost integriranja kupole LCV na neko drugo vozilo.

Druga južnoafrička tvrtka, ATE, poznata po izradi elektroničke opreme za helikopter Rooivalk te mo-

dernizaciji helikoptera Mi-24 nudi kupolu koju je razvila tvrtka IST. ATE razmatra mogućnost suradnje s MOWAG-om i Giatom oko eventualnog zajedničkog nastupa. Kupola tvrtke IST ima top kalibra 30 mm, automatski bacač granata kalibra 40 mm, strojnicu 7,62 mm te tri PO projektila Kentron Ingwe dometa 5000 metara, s laserskim vođenjem.

Vojska bi željela da izabrana kupola bude i temelj za razvoj posebne PO inačice opremljene PO vođenim sustavom, i to vjerojatno Kentron Ingwe. Planira se nabava 72 specijalizirana PO vozila opremljena takvim kupolama. Projekt PO vozila razvija se pod imenom Adrift.

M. PETROVIĆ

Argentina priprema program patrolnih brodova

ARGENTINA je 20. travnja objavila natječaj za novi program izgradnje do pet patrolnih brodova višestruke namjene za nadzor argentinskih priobalnih voda. U program nazvan PAM (Patrullero de Alta Mar), odnosno HSPC (High Sea Patrol Craft) - uloženo je 120 milijuna američkih dolara. Voditelj projekta argentinske ratne mornarice smatra da je program jedan od "najvećih u posljednjih 25 godina". Argentinski ministar obrane postavio je projekt na drugo mjesto na listi prioriteta obrane za 2005. godinu, odmah nakon opsežnog programa za sustav kontrole zračnog prometa u državi. Argentini trenutno nedostaje takav sustav te će njegov razvoj vjerojatno potrajati neko vrijeme dok vladini dužnosnici i vanjski promatrači ne očekuju da će ugovor biti dodijeljen ove godine.

Argentina traži ponude od međunarodnih brodograditelja kao bi u potpunosti konstruirali PAM u brodogradilištu u Rio Santiagu. Planovi su da bi izgradnja prvog broda počela potkraj 2006. te bi se svaki sljedeći brod počeo graditi 10 mjeseci

nakon prethodnog. Između brodograditelja, od kojih se Argentina nada dobiti ponudu su njemački Blohm+Voss, graditelji četiriju njemačkih MEKO 360 fregata i španjolski IZAR. PAM brodovi su namijenjeni kontroli ribolovnog područja, presretanju na moru, potrazi i spašavanju, kontroli zagađenosti i oceanografskim zadaćama. Ratna mornarica je sastavila planove za zamjenjive, modularne kontejnere za borbeno misije kako bi provela spomenute zadaće. Dodatno, jedan modul trebao bi sadržavati minibolnicu, drugi bi pomagao pri spašavanju i popravku podmornica. Cijena od oko 24 milijuna američkih dolara za svaki brod ne uključuje module za borbeno misije ili naoružanje.

Karakteristike brodova uključuju: istisninu 1800 tona, duljinu 80 metara, širinu 13 metara; akcijski radijus 4700 milja, maksimalnu brzinu 20 čvorova i brzinu u službi 12 čvorova, jedan top 30 mm kalibra, palubu za polijetanje/slijetanje helikoptera, no bez spremišta za njega.

Propulzija bi trebala biti dizel-električna, takva da samo s električnim pogonom može postići 8 čvorova. U jedinstvenom uređenju, električni motori trebali bi funkcionirati kao generatori iznad brzine od 8 čvorova. PAM-om bi upravljala posada od 42 mornara, a mjesta ima za četiri ili pet žena u posadi. Sidrenje će biti osigurano pomoću odreda od 12 ljudi.

Projekt je rezultat prošlogodišnjih razgovora između: Argentine, Brazila, Čilea, Perua, Urugvaja i Kolumbije. Iako je Čile već napredovao sa svojim mornaričkim programom, dužnosnici vjeruju da će ostale zemlje konačno prihvatiti ulogu u PAM projektu.

M. PTIĆ GRŽELJ

Američka ratna mornarica ponovno razmatra Harpoon Block III

AMERIČKA ratna mornarica ponovno razmatra modernizaciju preostalih RGM-84 Harpoon protubrodskih projektila srednjeg dometa kako bi omogućila korisnicima više opcija u pomorskom okruženju, poručuju predstavnici proizvođača, Boeing.

U skladu s razvojem u Boeing Integrated Defence Systemsu ratna mornarica je provela studije o potrebama za anti-surface warfare (ASuW) - borbeno djelovanje protiv površinskih ciljeva - oružje koje može gađati tzv. over-the-horizon mete. Postojeći projektili Harpoon ne mogu dovoljno dobro razlikovati trgovačke brodove od neprijateljskih plovila, ostavljajući ratnu mornaricu neodlučnu pri uporabi u prenatrpanim priobalnim vodama.

Na moderniziranu verziju projektila, zvanu Harpoon Block III, osim ostalih poboljšanja koja su dio Har-

poon Block II projektila bila bi dodana i linija predaje podataka kao npr. poboljšanja u pretraživanju i GPS/INS paket na-vođenja koji također daje projektilu sposobnost napada na kopnene postrojbe. Linije predaje podataka koje se razmatraju uključuju isto tako Liniju 16 kao i opći sustav koji se razvija unutar Weapons Dana Link programa.

Ratna mornarica modernizirat će oko 400 komada Harpoon Block 1C projektila u Block III konfiguraciju. Početak nadogradnji razmatra se u sklopu mornaričkog proračuna za fiskalnu 2007. godinu dok bi se s probnom proizvodnjom počelo 2009. ili 2010. godine.

Druge nadogradnje se razmatraju, iako još uvijek nisu dio projektila Block III, koji uključuje takvu promjenu na Harpoonu na način da se može ispaliti iz vertikalnog sustava lansiranja, promjena koja bi omogućila uporabu na Littoral Combat Shipsu kao dijelu ASuW modula te povećanje dometa od 65 nautičkih milja.

M. PTIĆ GRŽELJ

Nova primjena LAHAT-a

IZRAELSKA tvrtka IAI (Israel Aircraft Industries) s uspjehom je obavila prilagodbu protuoklopnih projektila LAHAT (Laser Homing Anti Tank) na zrakoplovnu platformu, odnosno zasad je s uspjehom integriran na lake helikoptere. LAHAT je izvorno proizveden kao streljivo za tenkove nove generacije, odnosno za topove kalibra 105 mm i 120 mm.

Na stražnjoj sekciji projektila postavljena su četiri krilca koja

služe za stabiliziranje putanje projektila, odnosno postizanje veće preciznosti, dok je u glavu projektila postavljena poluaktivna laserska glava za samonavođenje. Standardni LAHAT projektil opremljen je s HEAT (High Explosive Anti Tank) kumulativno - razornom bojnog glavom, što ga čini učinkovitim protiv širokog

spektra ciljeva. Prema tvrdnjama tvrtke IAI vrijeme leta projektila do mete udaljene 4000 m je 14 sekundi, odnosno maksimalni domet projektila je više od 6000 m, dok težina projektila iznosi 13 kg.

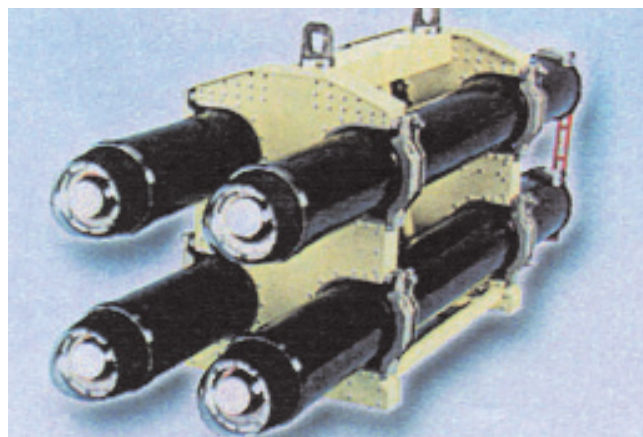
Tvrtka IAI

razvila je i podvjesni

kontejner za LAHAT projekte, koji se na helikoptere postavljaju na bočne nosače, a svaki takav kontejner može nositi po četiri LAHAT projektila. Težina jednog takvog kontejnera je 75 kg. Daljnji tijek prilagodbe LAHAT projektila, i nosača projektila, za zrakoplovne platforme predviđa integriranje na bespilotne letjelice.

I. SKENDEROVIĆ

Međunarodna izložba IDET 2005

Od trećeg do petog svibnja 2005. u Brnu (Češka) održana je osma po redu međunarodna izložba naoružanja, vojne opreme i sigurnosne tehnologije - IDET 2005

Viktor KOLOVRAT

Na međunarodnoj izložbi IDET 2005 osim predstavnika češke vojne industrije u Brno Exhibit-ion Centru bili su i predstavnici većine svjetskih proizvođača obrambene industrije dok su neke zemlje, primjerice Njemačka, Francuska, Velika Britanija, Italija, Slovačka i Poljska nastupale pojedinačno.

Oružane snage Republike Češke planiraju investirati desetine milijardi CZK u sklopu programa mo-

dernizacije svog naoružanja i vojne opreme, a IDET 2005 je prilika za prezentaciju obrambenih sustava i od interesa su za OS.

Osim organizatorova službenog poziva za posjet izložbi članicama NATO-a i Rusije, pozivi su upućeni i članicama Partnerstva za mir kao i drugim državama od gospodarskog interesa za Republiku Češku.

Tako je i izaslanstvo Ministarstva obrane RH predvodio državni tajnik Mate Raboteg sa suradnicima.

Ono zbog čega je ta izložba bila od posebnog interesa za MORH je sudjelovanje gotovo svih relevantnih tvrtki koje su zanimljive za projekt borbenog oklopnog vozila za potrebe OSRH.

O tom projektu oklopnih borbenih vozila češki zamjenik ministra obrane Jaroslav Kopri-

va razgovarao je i s našim državnim tajnikom Matom Rabotegom tijekom službenog prijama kada su izmijenjene informacije o namjerama provedbe projekta za potrebe OS-a Republike Hrvatske kao i projekta za potrebe OS-a Republike Češke.

Izaslanstvo MORH-a u kojem su osim državnog tajnika bili i brigadni generali Josip Zvirotić i Slaven Zdilar održalo je niz sastanaka s tvrtkama koje su dostavile svoje preliminarne ponude za projekt hrvatskog borbenog oklopnog vozila kao što su Steyr Dimler Puch, Patria, Elbit, Rafael, dok su predstavnici Uprave za materijalne resurse razgovarali i s predstavnicima tvrtki Oto Melara, Soltam, Raytheon, Rheinmetall i drugima. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr*

Oklopno vozilo Pandur II 6x6

Visokospecijalizirani lovac-presretač MiG-31

Reforme ruskih oružanih snaga (II. dio)

Kako do 2000. godine nije ni došlo do započinjanja bilo kakvih reformskih procesa, zbog niza razloga od kojih su glavni nedostatak novca, krupne promjene u državno-političkom vrhu zemlje, nedostatka volje za bilo kakvim promjenama u dijelu najvišeg vojno-političkog establishmenta oružanih snaga, nedostatka njihove koncepcijske izgradnje, itd., tek su energični zahtjevi novog ruskog predsjednika Putina usmjerili daljnji tijek reformi

Marinko OGOREC

Procese ruske vojne reforme čini šest temeljnih komponenti: usavršavanje sustava državnog i vojnog upravljanja, optimizacija bojnog sastava formacijske strukture vojne organizacije, opremanje naoružanjem i vojnom tehnikom, povišenje mobilnosti i bojne sposobnosti, razvoj socijalne infrastrukture, razvoj vojno-industrijskog kompleksa i osuvremenjavanje zakonodavstva koje regulira pitanja obrane i OS-a.

U tom kontekstu, sredinom prosinca 2000. završeni su svi operativni programi daljnje reforme oružanih snaga na osnovi strategije njihove uporabe, koju je predsjednik Putin potpisao u ljeto iste godine. Putin je na sjednici Savjeta sigurnosti 9. studenog najavio konkretne zahtjeve koji su doneseni pred vojni vrh u sljedećoj godini i vezao ih za državni proračun. To se u prvom redu odnosilo na smanjivanje brojnog stanja oružanih snaga (po granama, ratno zrakoplovstvo trebalo je smanjiti za oko 50 000 ljudi, ratnu mor-

naricu za oko 40 000, a kopnenu vojsku za više od 180 000 ljudi). Taj proces u velikoj mjeri bi se odrazio na djelatni časnički sastav, koji se trebao svesti na ukupno 24 000 časnika, od čega je moglo biti najviše 380 generala i admirala. Istodobno, proračun za potrebe obrane se s dotadašnjih 35% trebao smanjiti samo za 5% (na 30% ukupnog državnog proračuna u sljedećoj godini), čime su poduzete mjere na jačanju doista mizernog standarda djelatnih vojnih osoba. Osim toga, planiran je niz novih mjera koje su manje ili više trebale utjecati na poboljšanje časničkog standarda i to osobito mladih časnika. Ta etapa trebala je biti završena do 2005. godine, nakon čega bi se prišlo opremanju oružanih snaga sofisticiranom vojnom opremom i naoružanjem i ustrojavanjem postrojbi po novim strateškim zamislima, što bi trajalo do 2010.

Perspektivni taktički sustav zemlja-zemlja koji bi trebao biti nosilac paljbene moći viših operativnih postrojbi KoV-a -Iskander-E

godine. Reformske promjene obuhvatile bi i uspostavljanje novog strateškog razvoja grupacija oružanih snaga, koji bi se realizirao u idućih deset godina, tako da bi cijeli proces bio završen do 2020. godine. Naravno, koliko će te (u svakom pogledu dugoročne) perspektive biti realne, zavisit će prije svega od raspoloživih financijskih sredstava i daljnjih cjelokupnih unutrašnjih procesa u Ruskoj Federaciji. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Radari lakši od zraka

Kombinacija balona i radara dokazala se kao jeftina i učinkovita opcija za osiguravanje nadzora kopna.

mora i zraka

Pripremio Domagoj MIČIĆ

Otkad se čovjek prvi put balonom vinuo u zrak 21. studenog 1783. vojske svijeta su razmišljale kako tu novonastalu sposobnost iskoristiti za svoje potrebe. Kako je smjer leta ovisio o smjeru vjetrova u početku ga se moglo uporabiti samo kao istureno izvidničko mjesto koje je za zemlju držalo debelo užice ili čelična sajla. Sredinom XIX. stoljeća razvijeni su zračni brodovi s vlastitim pogonom koji im je osigurao upravljivost neovisno o smjeru leta. Takvi zrakoplovi mogli su se, osim za izviđanje, rabiti i za zadaće uništavanja ciljeva na zemlji. Vrhunac svoje vojne karijere zračni su brodovi dostigli tijekom I. svjetskog rata kad su njemački Zeppelini prodirali sve do Londona. Nagli razvoj lovačkog zrakoplovstva tijekom I. svjetskog rata ubrzo je učinio zračne brodove zastarjelim, a

balon je II. svjetski rat "preživio" uglavnom kao defenzivno sredstvo britanskih gradova.

Uporaba balona (aerostata) opremljenih radarima u vojne svrhe počela je sredinom pedesetih godina prošlog stoljeća programom američke ratne mornarice ZPG-2W/3W, a prvi su operativno uporabljeni tijekom sedamdesetih godina. Protekom vremena takva je kombinacija postala sve prisutnija u naoružanju sve većeg broja oružanih snaga. Suvremena promišljanja idu u smjeru sve veće uporabljivosti radara na balonima sa i bez pogona u zadaćama rannog otkrivanja ciljeva na kopnu, moru i u zraku. Baloni bez pogona osobito su pogodni za uporabu u zadaćama štićenja matičnog teritorija od šverca ljudi i narkotika, zaštite gospodarskih zaštićenih zona i uporabe u zadaćama traganja i spašavanja.

Osim što znatno povećavaju radarsku zonu otkrivanja ciljeva baloni se mogu opremiti sa znatno više sustava za motrenje nego što su to radari s fiksnom ili rotirajućom antenom, i tako znatno povećati svoju učinkovitost. Uz to u zraku mogu ostati znatno duže i uz znatno manje troškove od aviona i helikoptera opremljenih sličnim sustavima. Relativno su jeftini i jednostavni jer baloni bez pogona često nose samo radarsku antenu, dok se svi ostali sustavi (procesori, kontrolne konzole, sustavi napajanja itd.) nalaze u zgradama smještenim na zemlji. Takvo rješenje ima i svojih loših strana, a najveća je nepokretljivost cijelog sustava i vezanost za određeno područje. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Iako su poznavali tehnologiju primijenjenu u proizvodnji projektila V-1 njegova pojava bila je veliki šok za Saveznike. Premda nije uspio promijeniti ishod II. svjetskog rata V-1 je revolucionarno oružje čija će prava vrijednost postati jasna tek trideset godina kasnije

Siniša RADAKOVIĆ

V-1 - prvi krstareći projektil

Iako je najpoznatija pod oznakom V-1 prava oznaka ove leteće bombe je Fi 103 (FZG-76) Kirschken (Trešnja). To revolucionarno oružje nastalo je razvojem pulsirajućeg protočnog mlaznog motora koji je počeo aerodinamičar Paul Schmidt. Iako u početku nacisti nisu pokazali neko veliko zanimanje za taj projekt nepovoljan tijek rata odjedanput je Schmidtov motor učinio i te kako zanimljiv. Spajajući napredni motor s još nekim naprednim tehnologijama stvoren je prvi krstareći projektil koji se dokazao i u operativnoj uporabi. Propagandni aparat nazvao ga je V-1 (vergeltungswaffe - osvetničko oružje) i taj mu je naziv ostao do danas.

Prvi V-1 pao je na London 13. lipnja 1944., a najveći broj lansiranja ostvaren je 2. kolovoza iste godine kad je s 38 katapulta poletjelo 316 projektila. Protuavionsko topništvo i lovci oborili su većinu V-1, tako da je od oko 8000 lansiranja, na London palo 2419 i na Antwerpen 2448 uzročivši velike žrtve.

Početak razvoja

Njemačko ratno zrakoplovstvo (Luftwaffe) prva ispitivanja upravljanja aviona uz pomoć autopilota izvelo je tijekom tridesetih godina

Nakon rata Saveznici su zarobili veliku količinu završenih V-1 dio kojih je završio u muzejima

XX. stoljeća, ali su svi prijedlozi tijekom 1939. i 1941. da se na temelju tih iskustava projektira projektil koji su onda zvali leteća bomba, a danas krstareći projektil, odbijeni. Promjena u stajalištima dogodila se sredinom 1942. kad su saveznička bombardiranja njemačkih gradova toliko ojačala da su zahtijevala drastičan odgovor. Kako je gotovo svaki pokušaj napada na engleske gradove završavao gubitkom bombardera, koji su ionako bili potrebni u Rusiji, odlučeno je na brzinu projektirati revolucionarno oružje koje će preuzeti zadaću udara na britanske gradove. U to je vrijeme rad na bali-

stičkom projektilu V-2 zapao u teškoće, a uz to je bio projekt kopnene vojske, te je Luftwaffe iskoristila priliku i počela s razvojem male i jeftine leteće bombe dometa oko 250 kilometara. Projektil je trebao nositi veliku bojnu glavu mase 800 kg i pogoditi cilj veličine velikog grada. Ne bi li izbjegao presretanje trebao je letjeti velikom brzinom na maloj visini. Da bi se projekt što duže zadržao u tajnosti dobio je ime "Flak Ziel Geraet" (FZG) - protuzračna leteća meta. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr*

Pearl Harbor (1941.)

Iz strke u mir i dostojanstvo

Posjetitelji su ili zabavljeni svojim mislima ili pogledom pretražuju oduži popis imena poginulih. Mjesto, baš kao i cijela luka, odiše dostojanstvom i nekim vječnim mirom

Jurica MILETIĆ

Dosadan let preko pučine istočnog Tihog oceana napokon se pretvorio u veselu dobrodošlicu uz zvuke havajske gitare. Odbrane tamnopute ljepotice obavijaju nas vijencima spletenim od cvijeća, ljube nas i slikaju se s nama, upravo pristiglim turistima. Mnogo manje romantičan bit će susret sa cijena tih netom snimljenih fotografija dobrodošlice. Čekat će nas na polici pri izlasku iz aerodromske zgrade u kojoj smo obavljali carinske i ine formalnosti. I sam pogled na cijene nad fotografijama jasno kazuje da su u nju osim fotografiranja bili uračunani i cvjetni vijenac i glazba i *ljubazni* osmjesi.

Autobus koji će nas prevesti do hotela tik do plaže Waikiki kao da je netom izašao iz kakve američke sapunice: nezgrapan, s dugim *nosom*, malenim prozorima i vratima koja se zatvaraju uz pomoć zadivljujućeg mehaničkog sklopa spojenih poluga. Američki ga turisti u Europi nikada ne bi prihvatili. Ulazeći u nj, svatko se mora suočiti s natpisom pokraj vozača: NAPOJNICA JE LIJEP NAČIN IZRAŽAVANJA ZAHVALNOSTI.

O američkom turizmu

Nismo ni primijetili kako smo nakon niza malih obiteljskih kućica zašli u aleju nebodera. Svi izgledaju isto, a ponekome se činilo i da se svi zovu Outrigger. Plaža je iza hotela: Waikiki je duga pješčana obala krcata *komadima* u minimalnim grudnjacima maksimalnog sadržaja, i u gaćicama koje zovu *thong*. Nikad neću shvatiti kako je od *thonga* nastao izraz tanga s asocijacijama koje ama baš nikakve veze nemaju s argentinskim plesom.

Potpuno iznenađenje

Potkraj godine 1940. američko-japanski odnosi dosegli su najnižu moguću točku. Japanom je upravljala militantna skupina koja je izlaz iz gospodarske krize tražila u osvajanju Kine, spremna sukobiti se s europsko-američkim interesima u jugoistočnoj Aziji. Premda je Japan i dalje pregovarao s vladom SAD-a, prosinca 1940. admiral Isoroku Yamamoto (slika lijevo) - zapovjednik japanske združene flote, pripremio je plan za napad na američku pacifičku flotu usidrenu na havajskom otoku Oahu, u luci Pearl Harbor. Osobno se suprotstavljao ratu s Amerikom, ali je vjerovao da je jedina nada u japansku pobjedu brz i odlučan udar od kojeg se protivnik neće uspjeti oporaviti. Napad na

Pearl Harbor trebao je biti koordiniran s napadom na druge savezničke baze na Filipinima, u Malaji, Hong Kongu i tadašnjoj Nizozemskoj istočnoj Indiji, ali invazija Havaja nije bila u planu.

Iz luka sjevernog Japana, 26. studenog 1941., a pod zapovjedništvom viceadmirala Chuichija Naguma (slika dolje), isplovila je flota od tridesetak ratnih i pomoćnih brodova. Nagumo je zapovijedao s nosača zrakoplova Akagi, dok je admiral Yamamoto ostao na bojnom brodu Nagato u japanskim vodama.

Cijelo vrijeme plovidbe flota je bila zaštićena maglom. Rano ujutro 7. prosinca 1941. zauzela je položaj 240 milja sjevernije od otoka Oahu. U šest sati poletio je s nje prvi val lovaca, bombardera i torpednih zrakoplova. Nešto ranije u akciju je krenulo i pet patuljastih podmornica koje su se odvojile od svoje podmornice-matice. Njihov je zadatak bio ući u zaljev Pearl Harbor i počinuti što je moguće više štete.

U Pearl Harboru sve je nalikovalo još jednoj ugodnoj nedjelji: bojni su brodovi bili uredno usidreni, a zrakoplovi poredani na pistama. Nedostajali su samo nosači zrakoplova koji su bili skriveni uz druge otoke. Razarač Ward, s novoinstaliranim radarom, patrolirao je ulazom u zaljev..

Zapovjednik prvog naleta japanskih zrakoplova Mitsuo Fuchida poslao je u eter poruku - Tora, Tora, Tora. To je značilo da je iznenađenje u cijelosti uspjelo. Ne naišavši ni na kakvu zapreku, japanski su lovci uništavali američke zrakoplove na pistama, a zasut teškim bombama, američki je bojni brod Arizona eksplodirao. Potonuo je za manje od devet minuta, povukavši za sobom 1100 članova posade. Pogođen torpedima, brod Oklahoma se prevrnuo s mnogobrojnom posadom u svojoj unutrašnjosti, California i West Virginia su potonuli, brodovi Maryland, Pennsylvania i Tennessee ostali su teško oštećeni. Brod Nevada pokušavao je neoštećen isploviti, ali se morao nasukati, kada su ga napali da bi izbjegao potapanje. Američki su bojni brodovi bili uništeni, ali ne i nosači zrakoplova. Za divno čudo, Pearl Harbor je sa svojim brodogradilištima, skladištima goriva i streljiva te podmorničkom bazom, ostao gotovo netaknut. Yamamoto je bio svjestan da je Japan tek probudio usnulog diva!

Memorijalno središte iznad potopljene USS Arizona

jelovi kadšto vide a kadšto ne. U unutrašnjosti memorijalnog mosta što se nadvio nekako preko polovice potonulog broda, koji je postao i grobnica za više od tisuću ljudi, grobna tišina. Posjetitelji su ili zabavljeni svojim mislima ili pogledom pretražuju oduži popis imena poginulih. Mjesto, baš kao i cijela luka, odiše dostojanstvom i nekim vječnim mirom. Kako izgleda u svojem havajskom okruženju, najbolje se vidi iz zraka: letovi malim turističkim zrakoplovima svakom su posjetitelju na raspolaganju svakog sata. Iz zrakoplova se lijepo može vidjeti svih pet otoka. A cijena? Prava sitnica! ■

Dok na jednoj strani plaže na brzu ruku sklepani bendovi s havajskom gitarom kao nositeljicom glazbenog izražaja ispuštaju romantične zvuke, koji se nerijetko miješaju sa zvucima glazbe koja dopire s obližnjih hotelskih terasa, na drugoj strani nabildani *paunovi* napuhavaju svoje bicepse i tricepse (šifra: svaki grad na moru ima svoga lera), svjesni da su u središtu pogleda sredovječnih dama u pratnji muževa koji nezainteresirano čitaju novine ili smiruju dječurliju koja traži sladoled. Daka-ko, samo onda kada ne traže pomfrit s masnom majonezom ili zapečeno mljeveno meso u okruglom pecivu iz obližnjih lokala optočenih *zlatnim lukovima*.

Posjet potopljenoj Arizoni

Za razliku od kičeraja na plažama, cesta koja od Honolulua vodi u Pearl Harbor odmor je i za oko i za dušu. Nakon niza čunjastih i sumaglicom prekrivenih bregova u više nego bujnom raslinju, otežalom od kapi obilne kiše koja je netom prestala, ukazat će se sad već legendarna luka. U memorijalnom središtu i spomen-muzeju na svakom se koraku sreću mornarički dočasnici u snježnobijelim odorama, koji organiziraju prijevoz na drugu stranu zaljeva, na most podignut iznad potopljene *Arizone* koja je potonula u takvom pličaku da se, ovisno o plimi i oseci, neki njezini palubni di-

Muzej u Pearl Harboru

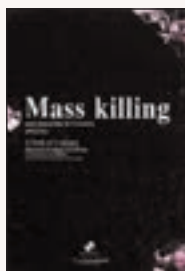
Porazna američka bilanca

Nakon mučkog japanskog napada na američku pomorsku bazu Pearl Harbor na havajskom otoku Oahu, zabilježeni su i ostali gubitci: dok su Amerikanci imali 2403 poginula, Japanci su ih imali tek oko 129. U ukupnom broju poginulih Amerikanaca bilo je 109 marinaca, 218 pripadnika kopnene vojske, 2 009 pripadnika američke mornarice i 68 civila. Poznato je da su Amerikanci imali 1178 ranjenika, ali ostalo je nepoznato koliko je ranjenika bilo na japanskoj strani. Među američkim ranjenicima bilo je i 15 civila. Japanci su potopili osam američkih brodova: 5 bojnih brodova, 1 brod-

radionicu, 1 minopolagač i 1 brod-metu, dok su Japanci istodobno izgubili tek šest podmornica, od kojih se samo jedna nije mogla nazvati patuljastom. K tome ostalo je teže oštećeno još 13 američkih brodova i 159 zrakoplova. Ne računajući 188 zrakoplova koje su Japanci potpuno uništili, uglavnom prizemljene. Japanci su izgubili samo 29 zrakoplova, a njih 75 bilo je oštećeno. Svi američki brodovi, osim bojnih brodova Arizona, Utah i Oklahoma, bili su kasnije popravljeni i sudjelovali su u daljnjim ratnim akcijama.

**"Mass killing and genocide in Croatia 1991/92: a book of evidence",
Zagreb, 1992.**

Knjiga je nastala na temelju prikupljenih dokaza Jedinice za informiranje Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske, a posvećena je svim žrtvama srpske okupacije hrvatskog teritorija. Podijeljena je u 12 poglavlja - u prvom poglavlju autori donose kronologiju ubijanja i stradanja civilnih žrtava u Hrvatskoj, drugo je posvećeno stradanjima djece, najneudržnijih žrtava u tom nametnutom ratu, a treće "glavnim ciljevima napada okupatora - bolnicama i medicinskim centrima". U četvrtom su poglavlju svjedočanstva o stradanjima liječnika i medicinskog osoblja, dok je peto posvećeno "sudbini humanitaraca na Balkanu". U sljedećem je obrađena tema "Zemljopis rušenja: 500 hrvatskih sela", dok su autori cijelo sedmo poglavlje posvetili masakrima, ubojstvima i drugim zvjerskim zločinima nad nedužnim i nenaoružanim civilima. Politika genocida, prisilno raseljavanje i egzodus stanovništva te srpski kampovi, teme su osmog i devetog dijela knjige, a deseto poglavlje donosi priče o Vukovaru - simbolu hrvatskog otpora agresorima. Razaranja duhovnog i kulturnog naslijeđa te maltretiranja katoličkih svećenika i časnih sestara tema su jedanaestog poglavlja, dok je zadnje posvećeno srpskim civilnim žrtvama u Republici Hrvatskoj. U posebnom dijelu knjige nalaze se originalni dokumenti, izvještaji o kršenju međunarodnog zakona o humanitarnom radu tijekom Domovinskog rata.

Nikolina Petan

FILMOTEKA

Kraljevstvo nebesko - Kingdom of heaven (kino)

- američki povijesni spektakl (145 min.)
- distributer: Blitz film&video
- scenarij: William Monahan
- redatelj: Ridley Scott
- glavne uloge: Orlando Bloom, Liam Neeson (Godfrey)

"Suoči se sa svojim neprijateljima bez straha. Uvijek govori istinu, čak i onda kada ona znači tvoju smrt. Štiti bespomoćne i ne čini zlo. To je tvoja prisega..." Najava filma zvučala je obećavajuće. Da je redatelj Ridley Scott u stanju snimiti izvrstan povijesni film osvjedočio sam se još s *Gladijatorom*. Iz te perspektive činilo se da njegov najnoviji film *Kraljevstvo nebesko* ne može podbaciti. No, ipak jest. Zašto? Film o mladom vitezu Balinu, kojeg otac prije smrti povede u križarski pohod, prepun je općih, gotovo poslovičnih mjesta, mjesta gdje se kao nositelj filma nameće scenarist, a ne redatelj. Iako će se vjerojatno bijes filmskih kritičara sručiti na mladog Orlando Bloom, koji tumači glavnu ulogu, kriviti treba redatelja. Svi glumci su podglumljeni, nikome nije dopustio da pokaže što može, a scene koje trebaju biti spektakularne, to nisu. Je li to Scottov eksperiment, teško da ćemo ikada saznati. Film prije svega djeluje umorno, a ne spektakularno, gotovo kao autorski testament Ridleya Scotta. Tome pridonose i neobjašnjivi filmski citati iz ranijih Scottovih filmova - doslovno precrtni kadrovi *Gladijatora*, te glazba iz *Hanibala* - da spomenem samo neke. Zbog čega je redatelj-umjetnik, koji se odavno ustoličio kao istinska veličina, ovaj put pribjegao formuli koja ga degradira kao autora, nejasno je, no jasno mi je da sam 29 kuna mogao bolje potrošiti, primjerice da sam dvaput posudio DVD *Gladijatora*.

Leon RIZMAUL

13. svibnja 1930. Umro Fridtjof Nansen

Istaknuti norveški polarni istraživač, državnik, književnik i znanstvenik Fridtjof Nansen bio je jedan od prvih istraživača sjevernih, ledom okovanih prostora. Svoja istraživanja započeo je putovanjima na Grenland, a potom se uputio na područje Sjevernog ledenog mora. Za potrebe ekspedicije ojačao je korito broda, naročito njegov prednji dio, kako bi se lakše probijao kroz zaleđeno more. Brod se uspio probiti do 86° i 14' u ljeto 1896., što je bio izniman uspjeh i najbliži prilazak ljudi Sjevernom polu do tog doba. Svoje iskustvo Nansen je opisao u šesttomnom znanstvenom radu "Norveška ekspedicija na Sjeverni pol". Godine 1905. Nansen je aktivno sudjelovao u stvaranju norveške države i odcjepljenju od švedske krune te je u početku norveške državnosti bio ministar u vladi. Od tada pa do smrti istim je entuzijazmom proučavao arktička i sibirski područja i bavio se politikom. Nakon I. svj. rata bio je izaslanik na skupštini Lige naroda, a između 1921.-23. upravitelj akcije Crvenog križa za pomaganje gladi ugroženom stanovništvu južne Ukrajine i porječja Volge za što je 1922. dobio Nobelovu nagradu za mir. Poslije Nansenove smrti Liga naroda je u spomen na svog istaknutog člana sljedeće godine stvorila Nansenovo međunarodno ministarstvo za izbjeglice, koje je 1938. u njegovu čast osvojilo još jednu Nobelovu nagradu za mir.

18. svibnja 1800. Umro ruski general Suvorov

Ruski feldmaršal generalisimus Aleksandar Vasiljevič Suvorov jedan je od najvažnijih vojskovođa XVIII. stoljeća. Još kao dječak postao je vojnik i gotovo cijeli život proveo je u vojsci. Njegova karijera bila je uvelike povezana s imperijalističkom politikom carice Katarine II. Velike. Proslavio se gušenjem ustanaka donskog kozaka Pugačova, ostvario je nekoliko važnih pobjeda u rusko-turskim ratovima, a u ratu 1787.-1792. bio je vrhovni zapovjednik austro-ruske vojne koalicije. Tim je ratovima Rusija osvojila velika područja na obali Crnog mora i stekla slobodu trgovanja u turskim vodama. U drugom koalicijskom ratu protiv revolucionarne Francuske, Suvorov je uspješno zapovijedao savezničkim snagama u sjevernoj Italiji, ali kada je pokušao prevesti svoju vojsku preko Alpa, kako bi se pridružio ruskoj vojsci u Švicarskoj, Francuzi su ga primorali na povlačenje. Vratio se u Rusiju gdje je otpušten iz vojne službe. Ubrzo je nakon toga, ponižen i shrvan, umro.

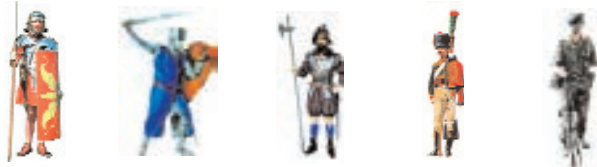
Leon RIZMAUL

DUHOVNOST

Dođi Duše Sveti

Pokušajmo do Duhova načiniti skromne duhovne vježbe, da Duh Sveti preobrazi nas i našu domovinu. Prijeđimo tri stepenice. Na prvoj stepenici prisjećat ćemo se svojih grijeha i moliti za oprost, također ćemo Isusu predati sve strahove i nemire te negativne misli i riječi, kao i osobe koje su nas ranile. Na drugoj stepenici molit ćemo Isusa da u naše negativnosti i rane pošalje svoga Duha da nas preobrazi - gdje je bio strah da dođe pouzdanje, gdje je nevjera da dođe vjera, gdje je neprastanje da dođu mir i oprost. Možemo jednostavno vapiti: dođi Duše Sveti, obnovi me, oslobodi me i sl. Na trećoj stepenici zahvaljivat ćemo Isusu što nam je sve oprostio i što nas uvijek ljubi, zahvaljivati za djecu i za muža odnosno ženu, zahvaljivati čak i za padove te za trenutke samosažaljenja i očaja, zahvaljivati za našu domovinu i crkvu, za proljeće... Tim zahvaljivanjem slava Božja ulazi u nas i u naše obitelji, na naša radna mjesta i u naš narod.

Mirko ČOŠIĆ

Divizija crnokošuljaša

Pustinjska odora

Pripadnike tzv. **Divizije crnokošuljaša** novačilo se među članovima talijanske **Legije partijske fašističke milicije** i među pripadnicima dragovoljaca - članova milicije **Milizia Volontaria Sicurezza Nazionale**, poznate pod kraticom **M.V.S.N.** Budući da je formacija bila organizirana na načelu teritorijalne pripadnosti, u istom je smislu bilo i novačenje. Što se nazivlja tiče, imali su svoja vlastita imena i za vojne formacije i za oznake činova, a prema nekim izvorima to je izgledalo ovako: divizija je bila *zona*, brigada *gruppo* (skupina), regimenta *legia*, bojna *coorte*, satnija *centuria*, vod *manipolo*, a

odred *squadra logotenente*. Iz potonjeg izraza će nastati šatrovački izraz škvadra (vjerojatno i s natruhom sjećanja na glasovitu talijansku policiju *squadra mobile*), no škvadra je u žargonu suvremenih tinejdžera i o nako već postala ekipa! Derivacija jednog romanskog naziva zamijenjena je drugim.

Nazivi činova isto su se tako u mnogočemu razlikovali od uobičajenih standarda talijanske ali i vojske uopće, pa je pukovnik bio *console* (konzul), bojnik *seniore*, kapetan (odgovara položaju satnika u Hrvatskoj vojsci) *centurione*, a poručnik je *capo manipolo*. Narednik je *capo squadra*, vojnik ranga 1. razreda je *camicia nera scelta* (u smislu odabran), a običan vojnik je *camicia nera*.

Od godine **1936.** novačenja su se odvijala i među članovima organizacije fašističke mladeži. Nisu li u međuvremenu bili unovačeni u regularnu vojsku navršivši 21. godinu života, dotadašnji mladi fašisti automatski su postajali članovi M.V.S.N.-a.

Godine **1939.** M.V.S.N. legiju činila su dvije bojne: u jednoj su bili isključivo mladi crnokošuljaši od 21 do 36 godina, a u drugoj tzv. teritorijalci od 36 do 55 godina. Dvije legije i jedna topnička regimenta činili su diviziju. Šest je divizija bilo osposobljeno za borbe u **Abesiniji**, dok su druge bile spremne za **Španjolski građanski rat**. Kad je izbio **II. svj. rat**, ostale su samo tri; **1. zvana 23. ožujka**, **2. zvana 28. listopada** i **4. zvana 3. siječnja**. Baš kao i nacisti u **Njemačkoj**, pripadnici tih fašističkih postrojbi tim su datumima, kao sastavnim dijelovima svojeg nazivlja, slavili i veličali neke važne dane svog poimanja povijesti, bolje rečeno svoje mitologije. Sve su tri legije bile stacionirane u **Libiji**.

Jurica MILETIĆ

www.klapa-sveti-juraj.4t.com

Hvale vrijedan projekt izrade svoje web stranice pokrenuli su članovi poznate klape **Sveti Juraj**, čiji su članovi pripadnici **Hrvatske ratne mornarice**. Ne samo da je stranica kao ideja za promociju dobra, već je i sadržaj dobro osmišljen, a jedino što

možda nedostaje jesu MP3 formati nekih pjesama.

Na svim podstranicama sitea dominira hrvatska trobojnica i naziv klape uz obavezan dodatak **Vocal Band of the Croatian Navy**. Lijepa je to gesta, ali i znak osjećaja pripadnosti što je, složiti ćete se, rijetkost. Svi linkovi smješteni su u lijevom stupcu stranice (pa i svih podstranica) i solidno su popunjeni. Tako, primjerice, u galeriji slika postoji šest fotografija koje se klikom mogu povećati na veličinu srednje rezolucije što je zadovoljavajuće. Ipak, čini nam se da bi izbor slika mogao i morao biti veći, no, to je već pitanje osmišljavanja sadržaja i koncepcije stranice. Kada su u pitanju dosad objavljeni albumi, tada treba istaknuti da su oba na siteu i da se klikom na njih otvara podstranica s popisom pjesama i kratkom poviješću albuma, ali treba još jednom kazati i to kako je šteta da se barem nekoliko pjesama ne može čuti i na Internetu. Danas postoje solidni programi koji sprječavaju downloadanje materijala, pa bi možda i članovi klape mogli razmisliti o takvom načinu promocije.

Ipak, site je doista dobar i treba ga preporučiti za pregledavanje. Složen je s ukusom, bez nepotrebnih detalja i samohvale, a posjetitelju je prepušteno da sam stvori svoje mišljenje i o klapi i o njihovim djelima.

Ivan BELINEC

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

1. Dan Europe obilježava se:

- A 8. svibnja
- B 9. svibnja
- C 10. svibnja

2. Zapovjednik snaga zapadnih saveznika u trenutku kapitulacije Njemačke bio je:

- A Dwight Eisenhower
- B Bernard Montgomery
- C George Patton

3. Kapitulaciju je u ime admirala Dönitza potpisao:

- A Erwin Rommel
- B Alfred Jodl
- C Wilhelm Keitel

4. Jedna europska metropola oslobođena je upravo 9. svibnja 1945.:

- A Sofija
- B Prag
- C Bukurešt

5. U trenutku europske pobjede 1945., predsjednik SAD-a bio je:

- A Franklin D. Roosevelt
- B Woodrow Wilson
- C Harry Truman

Referenca: 10.25.30.40.50

Ljeto 2005.

Djelatnici MORH-a, pripadnici OS-a RH, invalidi, udovice, djeca i roditelji poginulih i nestalih hrvatskih branitelja i članovi njihove uže obitelji, te umirovljeni djelatnici MORH-a i OS-a RH i ove turističke sezone mogu po povoljnim uvjetima ljetovati u hotelima "Zagreb" - Split i "Veli Jože" - Pula.

Ljetovanje je organizirano kao sedmodnevni paket-aranžmani (polupansion, puni pansion).

Rezervacije i informacije mogu se dobiti na recepcijama hotela.

Hotel "Veli Jože" - Pula

- u neposrednoj blizini gradskog središta
 - blizina gradske plaže Valkane
 - otvoren tijekom cijele godine
- I hotel "Veli Jože" - Pula
Bečka 7, 57000 Pula
tel. 052/ 551-182, 551-320
fax: 052/ 214 - 240

Hotel "Zagreb" - Split

- u neposrednoj blizini Splita
 - vlastita plaža, sportsko-rekreativni sadržaji
 - otvoren tijekom cijele godine
- I hotel "Zagreb" Duilovo
Put Duilova 23, 21000 Split
tel. 021/ 353-260
fax. 021/353-202